

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W LUBLINIE

Nr ewid.: 173/2010/P-10-147/LLU

Informacja
o wynikach kontroli
zapewnienia bezpieczeństwa
epizootycznego kraju
po przystąpieniu do strefy Schengen

L u b l i n g r u d z i e Ń 2 0 1 0 r .

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Dyrektor Delegatury:

Adam Pezio

Akceptuję:

Józef Górny

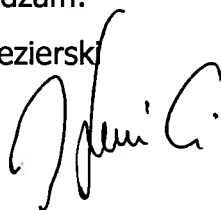
Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia: 9.12.2010

Najwyższa Izba Kontroli

ul. Filtrowa 57

00-950 Warszawa

tel./fax: 22 444 50 00 / 22 444 57 93

www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Temat i numer kontroli	5
1.2. Cel kontroli	6
1.3. Podstawowe założenia kontroli	6
1.4. Organizacja kontroli	7
2. Podsumowanie wyników kontroli	9
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	9
2.2. Synteza wyników kontroli	11
2.3. Uwagi końcowe i wnioski.....	20
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	22
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	22
3.2. Istotne ustalenia kontroli.....	26
3.2.1. Wprowadzenie do prawa polskiego uregulowań wynikających z dyrektyw Unii Europejskiej związanych z bezpieczeństwem epizootycznym.....	26
3.2.2. Przygotowanie organizacyjne i prawne organów Inspekcji Weterynaryjnej do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego	30
3.2.3. Przygotowanie administracji rządowej do zagrożeń epizootycznych na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej.....	34
3.2.4. Funkcjonowanie systemu zbierania i przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji	37
3.2.5. Monitorowanie sytuacji epizootycznej i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt.....	42
3.2.6. Kontrola celna przesyłek podlegających kontroli weterynaryjnej.....	48
3.2.7. Warunki i sposób przeprowadzania weterynaryjnej kontroli granicznej	52
3.2.8. Zapewnienie środków finansowych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.	54
3.2.9. Wykonywanie nadzoru przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz organy Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego	58
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	61
4.1. Przygotowanie kontroli	61
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	62
5. Załączniki	66

SPIS SKRÓTÓW

L.p.	Skrót	Wyjaśnienie skrótu
1	ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
2	DG SANCO	Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Zdrowia i Konsumentów (DG SANCO)
3	FVO	Biuro ds. Żywności i Weterynarii (Food and Veterinary Office)
4	GIW	Główny Inspektorat Weterynarii
5	GLW	Główny Lekarz Weterynarii
6	GrIW	Graniczny Inspektorat Weterynarii
7	GrLW	Graniczny Lekarz Weterynarii
8	IRZ	system identyfikacji i rejestracji zwierząt
9	IW	Inspekcja Weterynaryjna
10	KCKRiOL	Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności
11	KG PSP	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
12	KSRG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
13	KE	Komisja Europejska
14	MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
15	NIK	Najwyższa Izba Kontroli
16	PIW	Powiatowy Inspektorat Weterynarii
17	PLW	Powiatowy Lekarz Weterynarii
18	SC	Służba Celna
19	SG	Straż Graniczna
20	UC	Urząd Celny
21	UE	Unia Europejska
22	uozchz	ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U z 2008 r., Nr 213, poz.1342 ze zm.).
23	WE	Wspólnota Europejska
24	WIW	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii
25	WLW	Wojewódzki Lekarz Weterynarii
26	WBiZK	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
27	WCZK	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
28	WPRK	Wojewódzki Plan Reagowania Kryzysowego
29	WZZK	Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego

1. Wprowadzenie

Rzeczypospolita Polska, Republika Litewska oraz Republika Słowacka stając się państwami członkowskimi Unii Europejskiej (UE), zobowiązane zostały do zapewnienia odpowiednich standardów zabezpieczenia granic stanowiących jednocześnie granicę zewnętrzną UE. Po przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Litewskiej i Republiki Słowackiej do strefy Schengen¹ wschodnie granice tych trzech krajów są pierwszymi na drodze przywozu zwierząt ze wschodu do państw UE. System ochrony granicy państwowej został dostosowany do standardów Unii w zakresie regulacji prawnych i operacyjnych służb granicznych, także w zakresie zapobiegania przenoszenia zagrożeń epizootycznych na teren UE. Ważnym elementem tej ochrony jest monitorowanie dobrostanu zwierząt oraz szczelna kontrola granic, a także współdziałanie krajów sąsiadujących z Polską a zarazem stanowiących granicę UE. Obowiązki te wynikają z Traktatu o Unii Europejskiej oraz Porozumienia Wykonawczego do Układu z Schengen.

Powyższe zadecydowało o przeprowadzeniu kontroli równoległej przez trzy najwyższe organy kontroli państw, należących do Unii Europejskiej:

- Najwyższą Izbą Kontroli (Rzeczypospolita Polska),
- Urząd Kontroli Państwowej Republiki Litewskiej,
- Najwyższy Urząd Kontroli Republiki Słowackiej.

1.1. Temat i numer kontroli

Zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego kraju po przystąpieniu do strefy Schengen².

Numer kontroli: P/10/147.

¹ Na mocy decyzji Rady Unii Europejskiej z dnia 6 grudnia 2007 r. od dnia 21 grudnia 2007 r. w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen w Republice Czeskiej, Republice Estońskiej, Republice Łotewskiej, Republice Litewskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Słowenii i Republice Słowackiej, Polska, Litwa i Słowacja weszły do obszaru Schengen i zostały zobowiązane do pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen (Dz.U. L. 323 z 8 grudnia 2007 r., str. 34.).

² Bezpieczeństwo epizootyczne w rozumieniu zabezpieczenia przed zarażeniem się ludzi lub zwierząt chorobami zakaźnymi przenoszonymi przez zwierzęta.

1.2. Cel kontroli

Kontrola planowa koordynowana, podjęta z własnej inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli. Temat mieści się w Priorytecie 1 planu pracy NIK na 2010 r., tj. *Państwo sprawne i przyjazne obywatelowi*, a także w obszarach badań kontrolnych: *Działalność na rzecz zapewnienia i poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego*.

Celem kontroli było dokonanie oceny realizacji zadań przez organy administracji rządowej związanych z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego kraju.

Główne zagadnienia objęte kontrolą to:

- 1) wprowadzenie do prawa polskiego regulacji wynikających z dyrektyw Unii Europejskiej związanych z bezpieczeństwem epizootycznym,
- 2) przygotowanie organizacyjne i prawne jednostek Inspekcji Weterynaryjnej do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego;
- 3) przygotowanie administracji rządowej do potencjalnych lub realnych zagrożeń epizootycznych na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej,
- 4) funkcjonowanie systemu zbierania i przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji,
- 5) monitorowanie sytuacji epizootycznej i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt,
- 6) kontrola celna przesyłek podlegających kontroli weterynaryjnej,
- 7) warunki i sposób przeprowadzania weterynaryjnej kontroli granicznej,
- 8) zapewnienie środków finansowych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego,
- 9) wykonywanie nadzoru przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz organy Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego.

1.3. Podstawowe założenia kontroli

Kontrolę przeprowadzono od 1 kwietnia 2010 r. do 15 września 2010 r. i objęto okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r.

Czynności kontrolne przeprowadzono na podstawie *art. 2 ust. 1 oraz art. 5 ust 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*³ (dalej: „ustawa o NIK”), pod względem celowości, legalności, gospodarności i rzetelności.

Na podstawie *art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK* zebrano dodatkowe informacje od 15 jednostek niekontrolowanych. W trakcie kontroli stosowano standardy kontroli NIK oraz międzynarodowe standardy kontroli INTOSAI.

1.4. Organizacja kontroli

Postanowienie o wspólnej kontroli podjęto w drodze wymiany listów, pomiędzy Panem Jackiem Jezierskim - Prezesem Najwyższej Izby Kontroli i Panią Rasą Budbergyte - Audytorem Generalnym Urzędu Kontroli Państwowej Republiki Litwy oraz Panem Jánem Jasovským - Prezydentem Najwyższego Urzędu Kontroli Republiki Słowackiej.

Kontrole równoległe zostały przeprowadzone w oparciu o umowę zawartą w dniu 9 lutego 1998 r. pomiędzy Najwyższą Izbą Kontroli, a Najwyższym Urzędem Kontroli Republiki Słowackiej oraz list intencyjny w sprawie współpracy, podpisany przez Najwyższą Izbę Kontroli w dniu 3 czerwca 2002 r. i Urzędem Kontroli Państwowej Republiki Litewskiej.

W dniach 17-18 lutego 2010 r. w Warszawie w siedzibie Najwyższej Izby Kontroli odbyło się spotkanie robocze osób odpowiedzialnych za przebieg kontroli równoległej. W trakcie tego spotkania, ustalono m.in., że:

1. Kontrola prowadzona będzie równoległe przez trzy państwa, należące do Unii Europejskiej (Polskę, Litwę i Słowację).
2. Najwyższa Izba Kontroli pełnić będzie rolę wiodącą.
3. Kontrola równoległa zostanie przeprowadzona w okresie od 1 kwietnia 2010 r. do 31 lipca 2010 r., obejmie okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r.
4. Po kontroli każdy uczestniczący kraj przygotuje własną informację pokontrolną sporządzoną w oparciu o obowiązujące przepisy krajowe.
5. Wyniki kontroli równoległych, stanowić będą podstawę wspólnej informacji scalającej wyniki kontroli przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli, Urząd Kontroli Państwowej Republiki Litewskiej i Najwyższy Urząd Kontroli Republiki Słowackiej.

³ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

6. Projekt wspólnej informacji zostanie wstępnie przygotowany przez stronę Polską.

Uczestnicy uznali także, że co najwyżej kontrole w poszczególnych krajach zostaną przeprowadzone z zastosowaniem co najmniej kryterium zgodności⁴ w rozumieniu Międzynarodowych Standardów Najwyższych Organów Kontroli INTOSAI (ISSAI), na podstawie programów kontroli przygotowywanych z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa każdego z krajów. Rezultatem podjętej współpracy będzie wspólny raport⁵.

Kontrolę przeprowadzono w 36 jednostkach, tj. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej, Głównym Inspektoracie Weterynarii, siedmiu spośród 16 wojewódzkich inspektoratów weterynarii, dziewięciu spośród 11 granicznych inspektoratów weterynarii, siedmiu spośród 16 urzędów wojewódzkich i siedmiu z 17 urzędów celnych, w których można było zgłaszać do swobodnego obrotu we Wspólnocie Europejskiej produkty wymienione w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1635/2006⁶ oraz w trzech powiatowych inspektoratach weterynarii.

W kontroli uczestniczyło siedem delegatur Najwyższej Izby Kontroli w: Białymstoku, Gdańsku, Lublinie, Olsztynie, Rzeszowie, Szczecinie i Warszawie, które przeprowadziły kontrole we właściwych terytorialnie oddziałach i placówkach urzędów celnych, urzędów wojewódzkich oraz wojewódzkich i granicznych inspektoratach weterynarii. Delegatura NIK w Lublinie koordynowała oraz przeprowadziła kontrolę w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej oraz Głównym Inspektoracie Weterynarii i w trzech powiatowych inspektoratach weterynarii oraz we właściwym terytorialnie oddziale urzędu celnego, trzech granicznych inspektoratach weterynarii, urzędzie wojewódzkim w Lublinie oraz w wojewódzkim inspektoracie weterynarii.

⁴ ISSAI 100. 39; ISSAI 4000-4999

⁵ Audit of Assurance of Epizootic Safety in the Republic of Poland, the Republic of Lithuania and the Slovak Republic after Accession to the Schengen Area.

⁶ W dniu 29 września 2010 r. zamieszczono uaktualnienie wykazu urzędów celnych (Dz.U. L C262 z 29 września 2010, str. 15), według którego dopuszczenie uzyskały wszystkie polskie urzędy celne.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez organy administracji rządowej zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego kraju po przystąpieniu do strefy Schengen.

Przyjmując ocenę pozytywną uwzględniono:

- wprowadzenie do polskiego prawa dyrektyw Unii Europejskiej zawierających regulacje związane z bezpieczeństwem epizootycznym,
- rzetelne przygotowanie organizacyjne i prawne jednostek administracji państwowej do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego,
- wdrożenie przez Głównego Lekarza Weterynarii procedur zgodnych z wymaganiami Unii Europejskiej, dostosowanych do istniejącego lub przewidywanego ryzyka wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
- uwolnienie Polski od brucelozы i gruźlicы bydła oraz uzyskanie pozytywnych efektów zwalczania innych chorób zakaźnych zwierząt np. wścieklizny, białaczki i choroby Aujeszkyego,
- prawidłowe zorganizowanie przez wojewodów pracy wydziałów bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego oraz opracowanie planów reagowania kryzysowego województw w celu zapobiegania zagrożeniom życia i zdrowia, w tym epidemiom oraz innym nadzwyczajnym zagrożeniom, w sposób przewidziany w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym*⁷,
- przygotowanie w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej kadr, środków i procedur postępowania na wypadek konieczności działań w sytuacjach kryzysowych związanych ze zwalczaniem zagrożeń epizootycznych,
- rzetelne przygotowanie urzędów celnych i granicznych inspektoratów weterynarii do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego kraju,

⁷ Dz.U. Nr 89, poz. 590 ze zm.

- niedopuszczenie przez urzędy celne oraz graniczne inspektoraty weterynarii do wwozu na teren strefy Schengen zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego niespełniających wymogów nałożonych Decyzjami Komisji Europejskiej lub wynikających z aktualnej sytuacji epizootycznej i epidemiologicznej.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegały na:

- niedostosowaniu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wysokości stawek opłat pobieranych za przeprowadzanie weterynaryjnych kontroli granicznych do przepisów prawa wspólnotowego,
- opóźnionym przygotowywaniu wprowadzenia przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi niektórych przepisów unijnych w stosunku do terminów określonych w tych dyrektywach,
- opóźnionym od 86 do 149 dni wydaniu przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi przepisów wykonawczych wdrażających krajowe programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (rozporządzeń Rady Ministrów), w stosunku do terminów określonych w decyzjach KE zatwierdzających programy,
- niewykonaniu przez Głównego Lekarza Weterynarii rekomendacji Komisji Europejskiej w zakresie opracowania brakujących planów gotowości zwalczania niektórych chorób zakaźnych zwierząt,
- nieskierowaniu przez urząd celny do kontroli weterynaryjnej 11 przesyłek wprowadzonych na teren strefy Schengen, które takiej kontroli powinny podlegać,
- opóźnionym przekazywaniu przez granicznych lekarzy weterynarii prób do badań laboratoryjnych pobranych z przesyłek podlegających granicznej kontroli weterynaryjnej,
- niewykonaniu przez powiatowych lekarzy weterynarii, w dwóch przypadkach, wszystkich działań przewidzianych w procedurach, w trakcie zwalczania ognisk chorób zakaźnych zwierząt,
- występowaniu przypadków nierzetelnego sporządzania przez powiatowych lekarzy weterynarii rocznych a także miesięcznych sprawozdań i informacji o wynikach monitorowania chorób zakaźnych zwierząt oraz o aktualnej sytuacji epizootycznej.

2.2. Synteza wyników kontroli

1. Wdrożono do prawa polskiego dyrektywy Unii Europejskiej obejmujące zagadnienia związane z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego. W latach 2007-2009 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wykonał zalecenia Komisji Europejskiej⁸ wydane po przeprowadzonych wizytach kontrolnych i zaimplementował do prawa polskiego 14 wymaganych w tym okresie dyrektyw Unii Europejskiej, zawierających regulacje prawne związane z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego. Jednakże dziewięć z nich wdrożono po terminie od trzech dni do dziesięciu miesięcy od daty transpozycji określonych w dyrektywach, w tym sześć z opóźnieniem od trzech do pięciu miesięcy (str. 26-28),

Do nieprawidłowości zaliczono nie podwyższenie przez MRiRW stawek opłat pobieranych na granicach za przeprowadzone kontrole weterynaryjne do wysokości minimalnych stawek określonych w załączniku V do rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady. Według szacunkowych analiz sporządzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii, po zapewnieniu zgodności stawek z przepisami unijnymi, dochody z tego tytułu mogłyby wzrosnąć w skali roku nawet o 50% (tj. o 2,4 mln. zł.), (str. 27-28).

Główny Lekarz Weterynarii prawidłowo zapewnił uczestnictwo właściwych służb Inspekcji w toku wykonywanych misji kontrolnych przez ekspertów Komisji Europejskiej oraz udzielał Komisji Europejskiej terminowych odpowiedzi o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych (str. 28).

Do nieprawidłowości zaliczono niesporządzenie przez Głównego Lekarza Weterynarii 14 planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt dla stanów szczególnych, tj. na wypadek zagrożenia epizootycznego. Sporządzono jedynie dziewięć z 23 planów wymaganych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania⁹. Na brak pozostałych wymaganych planów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt zwrócili uwagę przedstawiciele Komisji Europejskiej, wydając w 2008 r. stosowne zalecenie (str. 29-30).

⁸ Biuro ds. Żywności i Weterynarii (FVO) Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów (DG SANCO) Komisji Europejskiej.

⁹ Dz.U. Nr 218 poz. 1397.

2. Organy Inspekcji Weterynaryjnej były prawidłowo przygotowane pod względem organizacyjnym i prawnym do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego. W kontroli ustalono, że:

- Główny Lekarz Weterynarii wdrożył procedury postępowania służb Inspekcji Weterynaryjnej wszystkich szczebli z zakresu bezpieczeństwa epizootycznego, w tym sposobu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach. Na wniosek przedstawicieli Komisji Europejskiej, zgodnie z wymaganiami przepisów art. 8 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 uzupełnił procedury dla punktów kontroli granicznej, rozszerzając je o wskazówki dotyczące produktów NHC (nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi), (str. 31),
- wojewódzkie i powiatowe inspektoraty weterynarii były prawidłowo przygotowane do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego kraju. Uregulowania odnoszące się do prowadzenia spraw należących do Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego zostały określone w regulaminach organizacyjnych inspektoratów, instrukcjach wojewódzkich lekarzy weterynarii oraz w zakresach czynności odpowiedzialnych za te sprawy pracowników (str. 31-32),
- posterunki graniczne, w których odbywała się weterynaryjna kontrola, zostały w latach 2003 - 2004 dostosowane do wymogów UE określonych w Decyzji Komisji nr 2001/812 i uzyskały pozytywną opinię unijnych ekspertów Biura ds. Żywności i Weterynarii (FVO), (str. 32-33),
- graniczne inspektoraty weterynarii posiadały wymagany przepisami sprzęt i odzież ochronną oraz dysponowały pomieszczeniami do załadunku i rozładunku zwierząt, pobierania prób oraz w razie potrzeby przeprowadzenia kwarantanny zwierząt (str. 33),
- we wszystkich dziewięciu objętych kontrolą granicznych inspektoratach weterynarii wdrożono procedury kontrolne wpływające na jakość dokonywanych granicznych kontroli weterynaryjnych, w tym procedury normujące zasady pobierania próbek do badań monitoringowych, przeprowadzania kontroli fizycznej oraz funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF), (str. 33),

Do uchybień zaliczono nie wdrożenie w Głównym Inspektoracie Weterynarii

audytu wewnętrznego podległych jednostek wymaganego przepisami art. 4 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. (WE) nr 882/2004 *w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt*¹⁰ (str. 30-31).

3. Administracja rządowa była przygotowana do zwalczania zagrożeń epizootycznych na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej, ponieważ:

- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej zapewniła odpowiedni sprzęt i wyposażenie do wykorzystania podczas działań wspierających inspekcję weterynaryjną. Przygotowała kadry i środki niezbędne do wspomagania w przypadku konieczności działań inspekcji weterynaryjnej przy zdarzeniach związanych ze zwalczaniem chorób zwierząt. Wdrożyła procedury regulujące działania jednostek PSP i Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w zakresie wspomagania służb weterynaryjnych. Utworzyła zespół do spraw monitorowania zagrożenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wysoce zjadliwą grypą ptaków (str. 34),
- wojewodowie przygotowali organizacyjnie i kadrowo urzędy wojewódzkie do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Zorganizowali pracę wydziałów bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego, wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego oraz działających przy wojewodach wojewódzkich zespołów zarządzania kryzysowego do reagowania w sytuacji zagrożenia kryzysowego, w tym na wypadek zagrożeń epizootycznych (str. 34-36),
- wojewódzkie wydziały zarządzania kryzysowego wyposażono w sprzęt oraz odzież ochronną albo przewidziano udział innych podmiotów dysponującym odpowiednim sprzętem do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia epizootycznego (str. 34-36),
- w opracowanych wojewódzkich planach reagowania kryzysowego zawarto wymaganą przepisami charakterystykę zagrożeń, ocenę ryzyka ich wystąpienia, procedury reagowania kryzysowego, w tym procedurę postępowania w czasie zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt oraz wskazano podmioty odpowiedzialne za jej realizację (str. 34-35),
- opracowane przez wojewodów procedury zawarte m.in. w planach reagowania

¹⁰ Dz.U. L z 30 kwietnia 2004 r. Nr 165, str.1, ze zm.

kryzysowego województw, podlegały procedurze zatwierdzania przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (str. 35),

- w oparciu o zagrożenia wynikające dla województwa, przekazywano wytyczne dla powiatowych planów reagowania kryzysowego (str. 36),
- wojewódzcy lekarze weterynarii sporządzili wojewódzkie plany gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, zawierające procedury postępowania przy zwalczaniu zagrożeń epizootycznych. Wprowadzono także w życie system monitorowania występujących zagrożeń (str. 31-32).

Stwierdzono następujące uchybienia:

- nie dokonano zakupu profesjonalnych mat dezynfekcyjnych dla województwa mazowieckiego (str. 36),
- w jednym przypadku przekazano wytyczne dla powiatowych planów reagowania kryzysowego bez uwzględnienia analizy zagrożeń w poszczególnych powiatach (str. 35-36),
- nie aktualizowano lub nie przedkładano do zatwierdzenia przez GLW planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w trzech WIW (43%), (str. 32).

4. Wdrożono systemy informatyczne wymagane przepisami UE m.in. wspomagające realizację zadań Inspekcji Weterynaryjnej. We wszystkich siedmiu kontrolowanych WIW oraz trzech PIW prawidłowo zorganizowano elektroniczny przepływ informacji i sprawozdań o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Wdrożono w sześciu WIW (86%) procedury ochrony danych i tworzenia kopii bezpieczeństwa (str. 37-38),

5. Nieterminowo przekazywano w niektórych przypadkach, wymagane informacje lub sprawozdania do jednostek nadrzędnych, dotyczące występowania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji, a także podlegających obowiązkowi monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, tj.:

- w dziewięciu na 15 przypadkach powiatowi lekarze weterynarii nie przekazali niezwłocznie Wojewódzkiemu Lekarzowi Weterynarii informacji o powzięciu podejrzenia lub stwierdzeniu choroby zakaźnej podlegającej zwalczaniu. Nie

przekazano wymaganej informacji o wygaszeniu ogniska choroby zakaźnej (str. 40).

- powiatowi i wojewódzcy lekarze weterynarii nierzetelnie sporządzali roczne i miesięczne sprawozdania i informacje o wynikach monitorowania chorób zakaźnych zwierząt oraz z urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa. Wymagane informacje i sprawozdania były przekazywane z opóźnieniem. W jednym PIW wszystkie sprawozdania RRW-6 sporządzono nierzetelnie (str. 40-42),
- w sprawozdaniach za lata 2007-2009 wszystkich trzech kontrolowanych powiatowych inspektoratów weterynarii wykazano dane dotyczące liczby stad bydła, liczby zwierząt w stadach oraz liczby kóz i owiec z terenu powiatu, niezgodne z danymi posiadanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Żaden kontrolowany powiatowy inspektorat weterynarii nie uaktualnił swoich danych z systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (str. 38-39).

6. Powiatowi lekarze weterynarii zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w *sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt*¹¹ realizowali zadania związane z badaniami kontrolnymi zwierząt w celu oceny stanu epizootycznego. Badaniami w kierunku wykrycia brucelozy, enzootycznej białaczki bydła i gruźlicy w okresie trzyletnim obejmowano wszystkie stada bydła z terenu powiatu, a w kierunku wykrycia pryszczycy i choroby pęcherzykowej świń i klasycznego pomoru świń corocznie odpowiednio 10 i 15 zwierząt zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia (str. 42),

Nieprawidłowości wystąpiły, w dwóch przypadkach z pięciu objętych szczegółową kontrolą i polegały na niepodjęciu przez powiatowych lekarzy weterynarii wszystkich działań wymaganych przy podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt lub zwalczaniu choroby zakaźnej zwierząt, czym mogli spowodować powstanie realnego zagrożenia epizootycznego. A mianowicie:

- Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łukowie w związku z wystąpieniem enzootycznej białaczki bydła u trzech krów nie powiadomił podmiotu skupującego mleko o zawieszeniu temu stadu statusu stada urzędowo uznanego jako wolne od choroby, co było wymagane przepisami § 4 ust. 1 pkt 2

¹¹ Dz.U. Nr 282, poz. 2813, ze zm.

rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła¹² (str. 46),

- Powiatowy Lekarz Weterynarii w Opolu Lubelskim nie wydał niezwłocznie decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu czynności wykluczających lub potwierdzających zasadność podejrzenia BSE oraz nie poinformował Powiatowego Biura Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej i konieczności zablokowania przemieszczeń zwierząt w czasie trwania obserwacji¹³. Na szczęście przeprowadzone badania laboratoryjne wykluczyły chorobę. Jednak w ocenie NIK, gdyby wymieniony przypadek podejrzenia choroby zakaźnej podlegającej notyfikacji i zwalczaniu, potwierdził się, brak lub nawet nieterminowe podjęcie odpowiednich działań spowodowałoby powstanie realnego zagrożenia dla zdrowia lub życia zwierząt i ludzi (str. 47).

7. Uzyskano pozytywne efekty w realizacji krajowych programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, których celami było utrzymanie wyników (w odniesieniu do stad hodowlanych kur) na poziomie nieprzekraczającym maksymalnych wskaźników procentowych określonych programami, a dla bydła uzyskanie w poszczególnych regionach (docelowo w Polsce) statusu urzędowo wolnych od chorób bydła objętych programami i stworzenie możliwości swobodnego handlu zwierzętami Wspólnoty. W trakcie przeprowadzanych misji kontrolnych KE nie formułowała wniosków dotyczących wdrożonych programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt. W kontroli ustalono między innymi, że:

- w badanym okresie realizowano programy zwalczania 11 chorób zakaźnych zwierząt¹⁴, wdrożone na mocy rozporządzeń Rady Ministrów. Przepisy wykonawcze, za wyjątkiem programów zwalczania niektórych serotypów

¹² Dz.U. Nr 30, poz.260. Rozporządzenie obowiązywało do 3 kwietnia 2008 r. Od 3 kwietnia 2008 r. obowiązuje rozporządzenie MriRW z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz.U. Nr 47, poz. 278).

¹³ Zgłoszenie zostało dokonane w dniu 3 września 2007 r., a decyzja administracyjna PLW oraz zawiadomienie do ARiMR zostały wydane 11 września 2007 r.

¹⁴ Program zwalczania brucelozы u bydła realizowano w 2007 r., zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach niosek gatunku kura (*Gallus gallus*) – w latach 2008-2009, program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach brojlerów gatunku kura (*Gallus gallus*) i program wykrywania występowania zakażeń wirusem choroby niebieskiego języka – w 2009 r. Pozostałe programy realizowano w latach 2007-2009, tj.: program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*), gruźlicy, enzootycznej białaczki, gąbczastej encefalopatii bydła, wścieklizny, zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków, choroby Aujeszkiego u świń.

Salmonelli w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na lata 2008 i 2009¹⁵ oraz choroby Aujeszkyego u świń na 2009 rok¹⁶, zostały wydane przez MRiRW z opóźnieniem od 86 do 149 dni w stosunku do terminów określonych w decyzjach Komisji Europejskiej zatwierdzających te programy¹⁷ (str. 42-43),

- zakończono program zwalczania gruźlicy bydła realizowany w latach 2007 - 2008 i decyzją Komisji Europejskiej z dnia 23 kwietnia 2009 r.¹⁸ Polska została uznana za kraj członkowski oficjalnie wolny od tej choroby. Uzyskano również postęp w zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła, BSE oraz choroby Aujeszkyego i wścieklizny. Zmniejszeniu uległa liczba zakażeń serotypami *Salmonelli* w stadach hodowlanych kur w 2009 r.¹⁹. W tym przypadku nie osiągnięto zakładanych wskaźników i celów wspólnotowych (1%), (str. 43-47).

8. Wszystkie kontrolowane urzędy celne (siedem) były przygotowane organizacyjnie i kadrowo do odprawiania przesyłek podlegających weterynaryjnej kontroli granicznej. Wdrożyły systemy informatyczne zapewniające sprawne i efektywne sprawdzenie poprawności zgłoszenia celnego, ewidencjonowanie i rejestrowanie przesyłek wjeżdżających na teren przejścia granicznego oraz przemieszczających się przez obszar Wspólnoty (str. 48-49). W kontroli ustalono, że:

- urzędy celne przestrzegały ograniczeń wwozu zwierząt i produktów pochodzenia

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie wprowadzenia "Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)" na lata 2007-2009 (Dz.U. Nr 61, poz. 414, ze zm.).

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkyego u świń (Dz.U. Nr 64, poz. 397, ze zm.).

¹⁷ Art. 19 ust. 1 lit. a decyzji Komisji 2006/875/WE z dnia 30 listopada 2006 r. zatwierdzającej programy zwalczania i monitorowania chorób zwierząt, niektórych pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (TSE) oraz zapobiegania chorobom odzwierzęcym przedstawione przez państwa członkowskie na rok 2007 (Dz.U. L 337 z dnia 5 grudnia 2006 r., str. 46, ze zm.), art. 21 ust. 1 lit. b decyzji Komisji 2007/782/WE z dnia 30 listopada 2007 r. zatwierdzającej roczne i wieloletnie programy krajowe oraz wkład finansowy Wspólnoty w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych, przedstawione przez państwa członkowskie na 2008 r. i na lata następne (Dz.U. L 314 z dnia 1 grudnia 2007 r., str. 29, ze zm.) oraz art. 19 ust. 1 lit. b decyzji Komisji 2008/897/WE z dnia 28 listopada 2008 r. zatwierdzającej roczne i wieloletnie programy oraz wkład finansowy Wspólnoty w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych, przedstawione przez państwa członkowskie na 2009 rok i na lata następne (Dz.U. L 322 z dnia 2 grudnia 2008 r., str. 39, ze zm.).

¹⁸ Dz.U. UE L 104 z dnia 24 kwietnia 2009 r., str. 54, zmieniająca decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Włoch za oficjalnie wolne od gruźlicy bydła, brucelozы bydła i enzootycznej białaczki bydła, uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła oraz uznania Polski i Słowenii za państwa członkowskie oficjalnie wolne od gruźlicy bydła.

¹⁹ Realizacja programu w latach 2007-2009 spowodowała, że wartość procentowa zakażeń serotypami *Salmonelli* w dorosłych stadach hodowlanych kur, liczących przynajmniej 250 ptaków wyniosła w 2009 r. – 2,62%. W latach poprzednich, odsetek zakażeń w stadach dorosłych wyniósł w 2007 r. – 3,1%, w 2008 r. – 5,75 %.

zwierzęcego na polski obszar celny, wynikających z aktualnej sytuacji epizootycznej i epidemiologicznej (str. 48),

- urzędy celne prawidłowo wykonały wydane przez granicznych lekarzy weterynarii decyzje o niedopuszczeniu na obszar strefy Schengen przesyłek, w których stwierdzono niespełnienie wymagań przywozowych. Przesyłki te zostały zwrócone do kraju pochodzenia albo pod nadzorem zutylizowane (str. 49).

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na nieskierowaniu przez funkcjonariuszy celnych w latach 2007-2009 do granicznej kontroli weterynaryjnej na przejściach granicznych w Bezledach i Koroszczynie, 11 przesyłek podlegających takiej kontroli, co stworzyło możliwość przedostania się na obszar celny strefy Schengen produktów stanowiących potencjalne zagrożenie epizootyczne. W jednym przypadku urząd celny w Koroszczynie nadał 12 przesyłkom podlegającym nadzorowi granicznego lekarza weterynarii przeznaczenie celne do miejscowości innych niż podanych w weterynaryjnym świadectwie przekroczenia granicy (str. 50-51).

9. Graniczne inspektoraty weterynarii podjęły prawidłowe działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego odprawianych przesyłek w wwozie i nie dopuściły do wjazdu na obszar strefy Schengen 212 przesyłek, w których stwierdzono nieprawidłowości w dokumentach lub przesyłki nie spełniały wymagań epizootycznych. Przesyłki te zostały zwrócone do kraju pochodzenia (196) albo zgodnie z przepisami pod nadzorem zutylizowane (16), (str.52-53).

Do nieprawidłowości zaliczono przekazanie ze zwłoką (od 8-42 dni) pobranych od zwierząt próbek do badań laboratoryjnych. Podkreślić należy, że wynik badania krwi pobranej od jednego z koni (próbka przekazana po 42 dniach) potwierdził chorobę zakaźną (nosaciznę). W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, zwłoka w przekazaniu tych próbek do badania mogła przyczynić się do stworzenia potencjalnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów, ponieważ mięso z ubitego konia miało być przeznaczone do spożycia przez ludzi (str. 53-54).

10. W latach 2007-2009 zapewniono środki finansowe na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego. Finansowanie zadań Inspekcji Weterynaryjnej odbywa się w ramach części 32 - *rolnictwo*, 85-*budżety wojewodów* (część środków wykorzystanych w ramach części

32 i 85 pochodziła z części 83-rezerwy celowe). Łącznie w budżecie państwa, po zmianach, przewidziano na ten cel w latach 2007-2009 odpowiednio: 817.463 tys. zł, 895.503 tys. zł, 842.305 tys. zł. Środki te zostały wykorzystane odpowiednio w 91,5%, 93,4%, 97,9%. Kontrola wykazała, że w przeważającej części środki finansowe zostały wykorzystane prawidłowo, zgodnie z przeznaczeniem.

W kontroli ustalono, że:

- corocznie, po ogłoszeniu ustawy budżetowej²⁰ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określał obowiązujące w danym roku zasady rozdysponowania środków z rezerwy celowej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt²¹ oraz stosownie do art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych²² uczestniczył w ich podziale (220.595,6 tys. zł w 2007 r., 229.200,0 tys. zł w 2008 r., 246.197,5 tys. zł w 2009 r.), (str. 53-55).

Nieprawidłowością było niezakwestionowanie przez Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w dwóch przypadkach, wniosków wojewodów o przyznanie środków z rezerwy celowej w 2008 r. (kwoty 54 tys. zł) na sfinansowanie zakupu akcesoriów komputerowych, nieprzewidzianych w dopuszczalnym katalogu wydatków zawartym w § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2004 r. *w sprawie rodzajów wydatków ponoszonych przez inspektoraty weterynarii*²³ (str. 54-57).

11. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi na ogół prawidłowo sprawował nadzór nad realizacją zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego, wykonywanych przez GLW i laboratoria referencyjne, a także wynikających z programu wieloletniego na lata 2009-2013 „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego”²⁴. Uwagi dotyczyły braku działań w celu wyegzekwowania od Głównego Lekarza Weterynarii wykonania rekomendacji Komisji Europejskiej

²⁰ Ustawa budżetowa na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. (Dz.U. Nr 15, poz. 90), ustawa budżetowa na rok 2008 z dnia 23 stycznia 2008 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 117), ustawa budżetowa na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 10, poz. 58, ze zm.).

²¹ Rezerwa celowa na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej (dział 758, rozdział 75818, poz. 14 w 2007 r., poz. 16 w 2008 r., poz. 14 w 2009 r.).

²² Obowiązującej w dacie podejmowania decyzji (Dz.U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.).

²³ Dz.U. Nr 283, poz. 2836.

²⁴ Przyjętego uchwałą nr 244/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r., a następnie zmienionego uchwałą nr 92/2009 Rady Ministrów z dnia 09.06.2009 r.

w zakresie opracowania brakujących planów gotowości zwalczania niektórych chorób zakaźnych zwierząt. (str. 58-59).

Wojewódzcy lekarze weterynarii prawidłowo sprawowali nadzór nad powiatowymi lekarzami weterynarii. Wojewódzkie inspektoraty weterynarii przeprowadzały w podległych powiatowych inspektoratach weterynarii planowe i doraźne kontrole w zakresie realizacji zadań określonych w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o *Inspekcji Weterynaryjnej*²⁵. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości formułowano stosowne wnioski pokontrolne. Sprawdzano także ich realizację (str. 59-60).

12. Finansowe rezultaty kontroli wyniosły 54 tys. zł i dotyczyły poniesionych wydatków, ze środków rezerwy celowej, z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami na zakup akcesoriów komputerowych, tj., na cel nieprzewidziany w katalogu dopuszczalnych wydatków. Skutkiem wykonania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wniosku NIK w sprawie podwyższenia kwot opłat pobieranych na granicach za przeprowadzone kontrole weterynaryjne uzyskane pożytki z tego tytułu (dochody), według szacunków sporządzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii, mogą wzrosnąć w skali roku o 2,4 mln. zł (str. 28, 57).

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Po kontroli Najwyższa Izba Kontroli sformułowała w wystąpieniach pokontrolnych łącznie 67 wniosków, w tym: cztery do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, trzy do Głównego Lekarza Weterynarii, sześć do wojewodów, osiem do naczelników urzędów celnych. Do wojewódzkich lekarzy weterynarii skierowano 16 wniosków, do granicznych lekarzy weterynarii – 15 i do powiatowych lekarzy weterynarii – 15.

Podczas kontroli stwierdzono, że środki na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt pochodzące z rezerwy celowej przewidzianej w części budżetowej 83 przekazywane były w dwóch transzach. Obowiązujące procedury w tym zakresie powodują, że uruchomienie I transzy środków rezerwy celowej nie następuje w I kwartale, a praktycznie w maju danego roku. Ponadto, istnieje ograniczenie przyznania środków w I transzy do wysokości 50% zgłoszonych potrzeb

²⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744.

całorocznych. Uruchomienie II transzy środków z tej rezerwy, następuje po spełnieniu warunku wykorzystania 90% środków z I transzy w skali całego kraju.

W ocenie Wojewody Olsztyńskiego oraz Wojewody Lubelskiego powoduje to spiętrzenie działań związanych ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt w II półroczu. Wojewoda Lubelski realizując wniosek pokontrolny NIK wystąpił pismem w dniu 31 sierpnia 2010 r. do Ministra Finansów, w którym wskazał na potrzebę przyspieszenia i zmiany sposobu uruchamiania rezerwy celowej w części 83, przeznaczonej na:

- zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie wdrożonych programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt),
- badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach,
- finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej.

W przedmiotowym piśmie Wojewoda Lubelski argumentował, że obowiązująca procedura powoduje wydłużenie procesu uruchamiania środków z rezerwy celowej. W tej sytuacji Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Lublinie oraz powiatowe inspektoraty weterynarii zmuszone były do zaciągania zobowiązań niemających pokrycia w planach finansowych w pierwszym półroczu br., co skutkowało naruszeniem dyscypliny finansów publicznych. W 2009 roku NIK po kontroli P/08/144 *Wykonanie budżetu państwa za 2008 r. w części 86/06 województwo lubelskie* skierowała w tej sprawie zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych przez Lubelskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Lublinie.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Podstawowe regulacje, w zakresie objętym kontrolą, zawarte są w aktach prawnych dotyczących Inspekcji Weterynaryjnej, ochrony zwierząt, systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt²⁶.

Zgodnie z art. 1 *ustawy o Służbie Celnej*²⁷, obowiązującej do 31 października 2009 r., ustawa regulowała w zakresie uzupełniającym przepisy prawa wspólnotowego zasady przywozu towarów na obszar celny Wspólnoty Europejskiej i wywozu towarów z tego obszaru oraz zasady postępowania z towarami objętymi Wspólną Polityką Rolną.

Organami Inspekcji Weterynaryjnej są (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *o Inspekcji Weterynaryjnej*): Główny Lekarz Weterynarii, wojewódzki lekarz weterynarii – jako kierownik wojewódzkiej inspekcji weterynaryjnej wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej w województwie, powiatowy lekarz weterynarii - jako kierownik powiatowej inspekcji weterynaryjnej wchodzącej w skład niespolonej administracji rządowej i graniczny lekarz weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii, stosownie do art. 6 ust. 2 ww. ustawy, podlega ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Wojewódzki lekarz weterynarii podlega, w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epizootycznego na obszarze swojej właściwości, Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Graniczny lekarz weterynarii podlega Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Powiatowy lekarz weterynarii podlega wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii (art. 8).

Zadania administracji publicznej z zakresu weterynarii wykonuje Inspekcja Weterynaryjna, która realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego. Zadania te realizuje m.in. przez zwalczanie chorób zakaźnych

²⁶ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. *o Inspekcji Weterynaryjnej* (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744.), ustawa z dnia 11 marca 2004 r. *o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt* (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 ze zm.), ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. *o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt* (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281 ze zm.).

²⁷ Dz.U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641 ze zm. Od dnia 31 października 2009 r. obowiązuje ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o służbie celnej* (Dz.U. Nr 168, poz. 1323 ze zm.).

zwierząt, badania kontrolne zakażeń zwierząt, a także badanie zwierząt rzeźnych oraz produktów pochodzenia zwierzęcego. Inspekcja Weterynaryjna jest także zobowiązana do prowadzenia nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt, przestrzeganiem zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz przemieszczaniem zwierząt, a także przestrzeganiem wymagań weterynaryjnych dotyczących utrzymania zwierząt gospodarskich.

Koszty działalności IW pokrywane są z budżetu państwa. Wojewódzkie, powiatowe i graniczne inspektoraty weterynarii są państwowymi jednostkami budżetowymi. Środki na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt wyodrębnia się w budżetach wojewodów (art. 12 ust. 3 ww. ustawy). Rodzaje wydatków ponoszonych przez inspektoraty weterynarii na zwalczanie chorób zakaźnych i chorób odzwierzęcych podlegających obowiązkowi zwalczania zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2004 r. w *sprawie rodzajów wydatków ponoszonych przez inspektoraty weterynarii*.

Główny Lekarz Weterynarii oraz wojewódzcy lekarze weterynarii dokonują m.in. analiz i ocen sytuacji epizootycznej odpowiednio na obszarze kraju i województw. Główny Lekarz Weterynarii wydaje instrukcje określające sposób postępowania Inspekcji, opracowuje krajowe programy dotyczące realizacji zadań, w tym zwalczania chorób zakaźnych zwierząt i chorób odzwierzęcych podlegających obowiązkowi zwalczania (art. 13 ust. 1).

Badania laboratoryjne w kierunku stwierdzenia choroby zakaźnej prowadzą laboratoria urzędowe w zakładach higieny weterynaryjnej, laboratorium referencyjne Państwowego Instytutu Weterynarii – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach²⁸ oraz laboratoria innych jednostek organizacyjnych IW. Badania te mogą prowadzić także inne, zatwierdzone laboratoria (art. 23).

Na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy *o Inspekcji Weterynaryjnej* pobierane są opłaty za m.in. przeprowadzenie weterynaryjnej kontroli granicznej; kontrolę zwierząt, produktów, połączoną z pobraniem próbek do badań laboratoryjnych przeznaczonych do wywozu, handlu lub przemieszczania w celach niehandlowych albo umieszczenia na rynku krajowym, jeżeli przepisy odrębne wymagają

²⁸ Państwowy Instytut Weterynarii – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach został ustanowiony laboratorium referencyjnym na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w *sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań* (Dz.U. Nr 118, poz. 757).

zaopatrzenia ich w dokument wystawiony przez urzędowego lekarza weterynarii.

Kwestie opłat reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. w *sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez inspekcję weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej*²⁹.

Zasady zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz organizację, zasady i tryb działania Inspekcji Weterynaryjnej określa ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o *ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*³⁰, zwana dalej ustawą „uozchz”.

Obowiązkowi zwalczania podlega 38 chorób zakaźnych zwierząt wyszczególnionych w wykazie stanowiącym załącznik 2 do ustawy. W załączniku nr 3 zawarto też wykaz 37 chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji. W załączniku nr 5 do ustawy zawarto wykaz ośmiu chorób odzwierzęcych oraz odzwierzęcych czynników chorobotwórczych podlegających obowiązkowi monitorowania.

Wykaz chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania, został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w *sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania*³¹. Plany gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt sporządza się dla 23 najgroźniejszych chorób zwierząt.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania danych i przekazywania informacji dotyczących występowania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji, a także podlegających obowiązkowi monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (art. 51 ust. 1). Obowiązek monitorowania obejmuje zbieranie, przechowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie danych dotyczących chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki

²⁹ (Dz.U. z 2007 r., Nr 2, poz. 15). Przepisy niniejszego rozporządzenia wdrożyły postanowienia dyrektywy Rady 85/73/EWG z dnia 29 stycznia 1985 r. w *sprawie finansowania badania i kontroli sanitarnej świeżego mięsa, w tym drobiowego* (Dz.Urz. WE L 32 z 05 lutego 1985 r., str. 14, ze zm.; Dz.Urz.UE. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 6, str. 161, ze zm.).

³⁰ Dz.U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342.

³¹ Dz.U. Nr 218, poz. 1397.

przeciwdrobnoustrojowe (art. 52 ust. 3).

Zgodnie z art. 57 ust. 1 *uozchz* wykrycie występowania zakażeń czynnikami wywołującymi choroby zakaźne zwierząt lub poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia takich chorób należy do Głównego Lekarza. GLW m.in. opracowuje: programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych, programy nadzoru nad chorobami zakaźnymi zwierząt akwakultury mające na celu osiągnięcie przez Polskę statusu kraju wolnego od danej choroby zakaźnej oraz krajowe programy zwalczania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych. Po przyjęciu programu przez Radę Ministrów GLW, w przypadku programów współfinansowanych ze środków pochodzących z UE, występuje do Komisji Europejskiej o jego zatwierdzenie (art. 57 ust. 6 w związku z art. 57 ust. 5).

Inspekcja Weterynaryjna - od 1 maja 2004 r. na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2003 r. *o weterynaryjnej kontroli granicznej*³², każdą przesyłkę produktów lub przesyłkę zwierząt wprowadzaną z państw trzecich poddaje weterynaryjnej kontroli granicznej (art. 4 ust. 1).

Właściwe organy celne nadają przeznaczenie celne przesyłce zwierząt lub przesyłce produktów, zgodnie z warunkami ustalonymi w weterynaryjnym świadectwie przekroczenia granicy, o którym mowa w art. 8 ust. 1 (art. 5 ust. 2). Organ celny odmówi dopuszczenia do wolnego obrotu przesyłki zwierząt lub przesyłki produktów, jeżeli przesyłka ta nie została poddana weterynaryjnej kontroli granicznej lub przeprowadzona kontrola wykazała, że przesyłka ta nie spełnia wymagań przywozowych (art. 7).

Sposób przeprowadzania kontroli granicznej został ustalony w rozporządzeniu MRiRW z dnia 17 lutego 2004 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania weterynaryjnej kontroli granicznej przesyłek zwierząt i przesyłek produktów*³³.

W dniu 26 kwietnia 2007 r. Sejm RP uchwalił ustawę o *zarządzaniu kryzysowym*³⁴, która określiła organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego oraz ich zadania i zasady działania, a także zasady finansowania tych zadań. Według art. 2 zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu

³² Dz.U. Nr 165, poz. 1590 ze zm.

³³ Dz.U. Nr 31, poz. 270.

³⁴ Dz.U. Nr 89, poz. 590 ze zm.

sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej. Według art. 3 pkt 1 *sytuację kryzysową* należy rozumieć jako sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków.

W oparciu o art. 5 ust. 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym utworzono Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne plany zarządzania kryzysowego. Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie województwa jest wojewoda. Do jego zadań w tych sprawach należy: kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie województwa. Wojewoda przygotowuje i przedkłada do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych wojewódzki plan zarządzania kryzysowego.

Według art. 14 ust. 6 do zadań komórki organizacyjnej właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędzie wojewódzkim należy w szczególności: zapewnienie funkcjonowania wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, w tym dokumentowanie jego prac; gromadzenie i przetwarzanie danych oraz ocena zagrożeń występujących na obszarze województwa; monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na obszarze województwa; dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych i Centrum Zarządzania Kryzysowego.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Wprowadzenie do prawa polskiego uregulowań wynikających z dyrektyw Unii Europejskiej związanych z bezpieczeństwem epizootycznym

W latach 2007-2009 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaimplementował do prawa polskiego wymaganych 14 dyrektyw Unii Europejskiej, zawierających regulacje związane z bezpieczeństwem epizootycznym. Najwyższa Izba Kontroli

ustaliła, że dziewięć z nich wdrożono po terminie transpozycji określonym w tych dyrektywach.

Opóźnienia wyniosły od trzech dni (notyfikację dyrektywy Komisji 2006/77/WE³⁵ z dnia 29 września 2006 r. zakończono 23 października 2007 r.) do 10 miesięcy (notyfikację dyrektywy Rady 2006/88/WE³⁶ z dnia 24 października 2006 r. zakończono 9 marca 2009 r., a termin transpozycji upłynął 1 maja 2008 r.). Opóźnienia powstały w szczególności w wyniku zmiany przepisów Unii Europejskiej dokonanej w trakcie trwania prac legislacyjnych oraz złożoności merytorycznej przepisów, wymagających konsultacji m.in. z placówkami naukowo – badawczymi, ekspertami zewnętrznymi, Inspekcją Weterynaryjną i Polskim Centrum Akredytacji. Np. dyrektywa 2006/88/WE w 2008 r. została zmieniona dyrektywą Komisji 2008/53/WE z dnia 30 kwietnia 2008 r., a następnie wdrożona decyzją Komisji 2008/392/WE³⁷ z dnia 30 kwietnia 2008 r., co pociągnęło za sobą konieczność zmiany wcześniej przygotowanego projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a także projektów rozporządzeń wykonawczych. Ponadto sześć dyrektyw zaimplementowano w okresie od trzech do pięciu miesięcy po terminie transpozycji.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wykonał zalecenia Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów (DG SANCO) Biura ds. Żywności i Weterynarii (FVO), wydane po przeprowadzonych w latach 2007-2009 wizytach kontrolnych, w sprawie dostosowania polskich przepisów prawnych związanych z bezpieczeństwem epizootycznym kraju do prawodawstwa wspólnotowego, za wyjątkiem zalecenia dotyczącego podwyższenia do wysokości minimalnych stawek opłat określonych w załączniku V do rozporządzenia (WE) nr 882/2004³⁸ pobieranych na granicach za przeprowadzane kontrole weterynaryjne. Kwestionowane przez KE stawki ustalano w wysokości przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa

³⁵ Dyrektywa zmieniająca załącznik I do dyrektywy 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do najwyższego dopuszczalnego poziomu związków chloroorganicznych w paszach dla zwierząt (Dz.U. L 271 z dnia 30 września 2006 r., str. 53).

³⁶ Dyrektywa w sprawie wymogów w zakresie zdrowia zwierząt akwakultury i produktów akwakultury oraz zapobiegania niektórym chorobom zwierząt wodnych i zwalczania tych chorób (Dz.U. UE L 328 z dnia 24 listopada 2006 r., str. 14).

³⁷ Dz.U. L 138 z 28 maja 2008 r., str. 12.

³⁸ rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2004 r., w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt. Dz.U. L 191 z 2004 r., str. 1, ze zm.

i Rozwoju Wsi³⁹. Przedmiotowe zalecenia zostały sformułowane w następstwie wizyty kontrolnej przeprowadzonej w dniach 26 stycznia - 6 lutego 2009 r. (DG SANCO/2009-8303) i ponownie w styczniu 2010 r. (DG SANCO/2010-8559). Należy zauważyć, że prace nad projektem zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi implementującego postanowienia rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ukończono dopiero w 2010 r.

Przyczyną wydłużenia prac były – według wyjaśnienia Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii – liczne dyskusje i propozycje zmian zgłaszane podczas uzgodnień z zainteresowanymi organizacjami zrzeszającymi importerów żywych zwierząt, produktów rybołówstwa, produktów pochodzenia zwierzęcego, pasz, a także przez Krajową Izbę Lekarsko – Weterynaryjną, w zakresie m.in. stosowania przelicznika minimalnych stawek opłat wyrażonych w EURO na kwoty w PLN. Zaproponowano też uwzględnienie w rozporządzeniu stawek opłat innych niż graniczne (np. za badanie w kierunku wykrywania choroby Aujeszkiego). Wymuszało to dalsze uzgodnienia z producentami świń i lekarzami weterynarii – beneficjentami tych opłat.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że według szacunkowych analiz sporządzonych na wniosek NIK przez Głównego Lekarza Weterynarii, po zapewnieniu zgodności stawek z przepisami unijnymi, dochody z tego tytułu mogłyby przysporzyć budżetowi państwa kwotę 2,4 mln. zł (wzrost w skali roku nawet o 50%).

Główny Lekarz Weterynarii prawidłowo realizował obowiązki określone przepisami art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. *uozchz*⁴⁰ w zakresie współpracy z ekspertami Komisji Europejskiej przy przeprowadzaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej kontroli, koniecznych dla zapewnienia jednolitego stosowania przepisów Unii Europejskiej w zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Zapewnił w trakcie wykonywania misji kontrolnych w latach 2007-2009 przez ekspertów Komisji Europejskiej, Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Zdrowia i Konsumentów (DG SANCO) uczestnictwo właściwych służb Inspekcji w toku wykonywanych misji kontrolnych oraz udzielał Komisji Europejskiej

³⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej (Dz.U. z 2007 r. Nr 2, poz. 15).

⁴⁰ Dz.U. Nr 213, poz. 1342.

terminowych odpowiedzi o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych.

W Głównym Inspektoracie Weterynarii sporządzono dziewięć planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt dla stanów szczególnych, tj. zagrożenia epizootycznego z 23 wymaganych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w *sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania*. Osiem z tych planów sporządzono w 2003 r., zostały one zatwierdzone decyzjami Komisji Europejskiej: z dnia 26.04.2004 r. (2004/402/EC) oraz z 29 kwietnia 2004 r. (2004/431/EC i 2004/435/EC), a do opracowanego w 2009 roku planu zwalczania choroby niebieskiego języka Komisja Europejska nie wniosła uwag.

Zakres informacji zawarty w tych planach, spełniał wymagania określone w art. 54 ust. 2 *uozchz*. Prawidłowo określono w nich zadania, odpowiedzialność poszczególnych służb oraz zasady przepływu informacji na wszystkich poziomach organizacyjnych IW, z uwzględnieniem innych organów zarządzania kryzysowego, odpowiedzialnych za bezpieczeństwo epizootyczne oraz corocznie je aktualizowano. Nie udokumentowano jednak zarówno czasu przeprowadzenia aktualizacji, jak też zakresu zmian we wszystkich dziewięciu planach gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt. Było to niezgodne z postanowieniami określonymi w procedurach aktualizacji planów, obligującymi jednostkę (w przypadku zmian) do sporządzenia stosownego dokumentu, tj. arkusza zmian (wprowadzenie nowego dokumentu).

Na brak pozostałych 14⁴¹ planów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt zwrócili uwagę przedstawiciele Komisji Europejskiej, wydając w tej sprawie w 2008 r. stosowne zalecenie sformułowane po misji kontrolnej przeprowadzonej w dniach 7-16 kwietnia 2008 r. (DG SANCO/2008-7789). W informacji o sposobie realizacji zaleceń KE Główny Lekarz Weterynarii wskazał, iż sporządzone dotychczas plany miały charakter priorytetowy, ze względu na występowanie lub możliwość wystąpienia tych chorób w Polsce. Podniósł także, iż sporządzanie niektórych planów gotowości jest niecelowe z uwagi na brak hodowli niektórych zwierząt akwakultury na terytorium Polski (hodowla ostryg) lub też znikome ryzyko wystąpienia niektórych

⁴¹ Uwzględniając obecny stan prawny wynikający po wejściu w życie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w *sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania* (Dz.U. Nr 218, poz. 1397).

chorób (np. pomór bydła) oraz argumentował m.in. brakiem odpowiednich specjalistów z zakresu zwalczania „egzotycznych” chorób, których występowania nigdy nie odnotowano w Polsce (m.in. księgoscuszu lub gorączki doliny Rift).

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono wprowadzie przypadków ujawnienia na terytorium Polski wymienionych 14 chorób, dla których nie opracowano planów gotowości ich zwalczania. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli opracowanie planów gotowości jest konieczne z uwagi na obowiązujące aktualnie prawodawstwo krajowe i wspólnotowe oraz realizację wydanych w tej sprawie zaleceń Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów.

3.2.2. Przygotowanie organizacyjne i prawne organów Inspekcji Weterynaryjnej do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego

Organizacja wewnętrzna Głównego Inspektoratu Weterynarii (GIW) oraz ustalone zasady funkcjonowania służb Inspekcji Weterynaryjnej zapewniały realizację zadań określonych przepisami art. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *o Inspekcji Weterynaryjnej*⁴². Kompetencje komórek organizacyjnych określone w regulaminie organizacyjnym GIW sformułowane zostały z uwzględnieniem obowiązujących przepisów. Ustalono zasady koordynacji, monitoringu oraz sprawowania nadzoru i kontroli podległych służb do realizacji ustawowych zadań w zakresie zwalczania chorób zakaźnych na wszystkich poziomach organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej.

Główny Lekarz Weterynarii nie wprowadził audytu wewnętrznego podległych jednostek, przewidzianego w art. 4 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. (WE) nr 882/2004 *w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt*⁴³. Na konieczność jego uruchomienia zwrócili uwagę przedstawiciele Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Konsumentów Komisji Europejskiej (DG SANCO) w toku kontroli przeprowadzonej w 2009 r. Realizując pozostałe wydane zalecenia, w regulaminie organizacyjnym z 2 stycznia 2009 r. wprowadzono odpowiednie

⁴² Dz.U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744

⁴³ Dz.U. L 165 z dnia 2004 r., str.1, ze zm.

postanowienia w zakresie planowania i przeprowadzania audytu jednostek organizacyjnych, jednak do czasu zakończenia kontroli NIK nie wdrożono zadań określonych w tym dokumencie.

W sprawozdaniu końcowym z misji przeprowadzonej w dniach 26.01 – 6.02.2009 r. przez przedstawicieli Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Konsumentów Komisji Europejskiej (DG SANCO), w części System nadzoru – Nadzór, inspekcje, sprawozdawczość wskazano, iż art. 4 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 wymaga, aby państwo członkowskie prowadziło audyty wewnętrzne albo zlecało prowadzenie audytów zewnętrznych. We wnioskach dotyczących badanego obszaru stwierdzono: „mimo że nie wszystkie ustalenia poczynione przez zespół prowadzący misję zostały zidentyfikowane i zarejestrowane, wdrożony został powszechnie funkcjonujący system, służący nadzorowaniu stosowania weterynaryjnych procedur przywozu/tranzytu w PKG (punkt kontroli granicznej) zgodnie z dyrektywami 97/78/WE i 91/496/EWG oraz odpowiednimi rozporządzeniami i decyzjami wykonawczymi. Wymóg określony w art. 4 ust 6 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 nie został jednak spełniony, ponieważ dotychczas nie zostały przeprowadzone audyty wewnętrzne ani zewnętrzne”.

Główny Lekarz Weterynarii wdrożył procedury dotyczące organizacji pracy służb Inspekcji Weterynaryjnej wszystkich szczebli. Dotyczyły one postępowań w zakładach higieny weterynaryjnej, a także wiązały się z bezpieczeństwem epizootycznym. Na wniosek przedstawicieli Komisji Europejskiej, zgodnie z wymaganiami przepisów art. 8 rozporządzenia (WE) nr 882/2004⁴⁴ uzupełniono procedury dla punktów kontroli granicznej, rozszerzając je o wskazówki dotyczące produktów NHC (nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi). Ponadto, ze względu na zmiany w prawodawstwie dotyczącym kontroli importu, opracowano nową wersję procedur (podręcznika), którą przekazano granicznym inspektoratom weterynarii w styczniu 2010 r. W okresie objętym kontrolą egzekwowano od granicznych inspektoratów weterynarii obowiązek terminowego sporządzania rocznych sprawozdań w zakresie realizowanych zadań.

Również wojewódzkie inspektoraty weterynarii były przygotowane do realizacji zadań związanych z przeprowadzaniem granicznych kontroli weterynaryjnych. Zarówno pomieszczenia biurowe jak i pomieszczenia przeznaczone do kontroli spełniały wymogi, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 stycznia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków wymaganych do zatwierdzania granicznych posterunków kontroli⁴⁵. Sporządzono wojewódzkie plany gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz

⁴⁴ Dz.U. L 165 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1, ze zm., w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt.

⁴⁵ Dz.U. Nr 16 poz. 164.

opracowano procedury postępowania oraz zorganizowano monitorowanie zagrożeń i wyposażono jednostki w niezbędny sprzęt do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia epizootycznego. W trzech WIW (43%) plany te nie były aktualizowane lub nie były zatwierdzane w obowiązującym trybie (WIW w Białymstoku, Lublinie, Szczecinie).

Kontrola w Lubelskim Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii wykazała, że istotnym elementem przygotowań do zwalczania chorób zakaźnych zwierząt było, w ocenie NIK, posiadanie przez Inspektorat ośmiu planów zwalczania chorób, w tym zwalczania: grypy ptaków (HPAI), pryszczycy (FMD), niebieskiego języka (BTV), rzekomego pomoru drobiu (ND), klasycznego (CSF) i afrykańskiego (ASF) pomoru świń oraz choroby pęcherzykowej świń (SVD) – wymienionych w pkt 1-6 i 15 załącznika do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania oraz chorób zakaźnych ryb (IHN/VHS/ISA). Integralną ich częścią są procedury i instrukcje – precyzujące zasady postępowania w ściśle określonych sytuacjach, w tym m.in.: wejścia i wyjścia z ogniska, dezynsekcji, dezynfekcji, uśmiercania zwierząt, utylizacji, zwalczania choroby, powoływania i rozwijania Wojewódzkiego/Powiatowego Zespołu Kryzysowego, w tym także nadzoru wojewódzkiego lekarza weterynarii nad powiatowymi lekarzami weterynarii: w obszarze zapowietrzonym i zagrożonym, podczas zwalczania choroby, pobierania i przesyłania prób. Plany te, opracowane przez Głównego Lekarza Weterynarii zostały dostosowane przez Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii do warunków województwa lubelskiego⁴⁶, zawierały elementy, o których mowa w art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. uozchz. Plan BTV nie zawierał planów szkoleń pracowników IW oraz jednostek i podmiotów uczestniczących w zwalczaniu choroby, opisu sposobu i zakresu opracowania, a także przekazywania informacji, tj. elementów wymienionych w pkt 6 i 7 ww. przepisu. Zaś plany IHN/VHS/ISA i ND nie zawierały wykazów aktów prawnych, a jedynie wskazywały drogę dostępu do nich w postaci „linków”. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w części wstępnej tych planów – były one aktualizowane przez Inspektorat przynajmniej raz w roku. Nie przedkładano jednak do akceptacji przez Głównego Lekarza Weterynarii zmian dokonanych w tych planach mimo zapisania w nich takich wymogów⁴⁷.

Decyzją Komisji z dnia 28 września 2009 r. ustalającą wykaz zatwierdzonych punktów kontroli granicznej, ustanawiającą niektóre zasady kontroli przeprowadzanych przez ekspertów weterynaryjnych Komisji oraz ustanawiającą jednostki weterynaryjne w systemie TRACES⁴⁸ określono wykaz punktów kontroli granicznej. Według tej decyzji kontrole weterynaryjne przesyłek zwierząt i produktów wprowadzanych na obszar Wspólnoty z krajów trzecich powinny być przeprowadzane w zatwierdzonych punktach kontroli granicznej wymienionych w załączniku I.

⁴⁶ Są to krajowe plany gotowości zwalczania wymienionych chorób zakaźnych na poziomie województwa lubelskiego.

⁴⁷ Cyt. „na szczeblu wojewódzkim odpowiedzialność za opracowanie i aktualizowanie planu spoczywa na właściwym terytorialnie WLW, który sprawdza gotowy plan oraz zmiany w odniesieniu do wszystkich dokumentów i przedkłada je do akceptacji GLW”.

⁴⁸ Dz.U. L. 296 z 28 września 2009 r., str. 1.

W Polsce są to punkty kontroli granicznej: Bezledy, Dorohusk, Gdańsk, Gdynia, Hrebenne, Korczowa, Kukuryki–Koroszczyn, Kuźnica Białostocka, Świnoujście, Szczecin, Terespol–Kobylany, Warszawa Okęcie.

Posterunki graniczne, w których przeprowadzano graniczną kontrolę weterynaryjną zostały w latach 2003-2004 dostosowane do wymogów UE określonych w Decyzji Komisji nr 2001/812⁴⁹ i uzyskały pozytywną opinię unijnych ekspertów Biura Żywności i Weterynarii (FVO). Graniczne inspektoraty weterynaryjne posiadały wymagany przepisami sprzęt i odzież ochronną oraz dysponowały pomieszczeniami do załadunku i rozładunku zwierząt, pobierania prób oraz w razie potrzeby na przeprowadzenie kwarantanny zwierząt. W zdecydowanej większości z nich wdrożono procedury postępowania na wypadek choroby zakaźnej. We wszystkich objętych kontrolą (dziewięć) granicznych inspektoratach weterynarii wdrożono procedury kontrolne wpływające na jakość dokonywanych granicznych kontroli weterynaryjnych, w tym normujące zasady pobierania próbek do badań monitoringowych, przeprowadzania kontroli fizycznej oraz funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF).

W kontroli Granicznego Inspektoratu Weterynarii w Warszawie (port lotniczy) stwierdzono przygotowanie Inspektoratu do realizacji zadań związanych z przeprowadzaniem granicznych kontroli weterynaryjnych zapewniających bezpieczeństwo epizootyczne przejścia granicznego Warszawa – Okęcie. W trakcie kontroli ustalono, iż zarówno pomieszczenia biurowe jak i pomieszczenia przeznaczone do kontroli spełniały wymogi, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 stycznia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków wymaganych do zatwierdzania granicznych posterunków kontroli. Ponadto pomieszczenia GrIW nie powodowały ograniczeń w dokonywaniu przeglądu i rejestrowania dokumentów przewozowych, pobrania prób i wykonania oceny organoleptycznej.

Graniczne kontrole weterynaryjne wykonywane były na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej oraz zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania weterynaryjnej kontroli granicznej przesyłek zwierząt i przesyłek produktów⁵⁰. Decyzje Granicznych Lekarzy weterynarii dotyczące zatrzymania lub utylizacji

⁴⁹ Dz.U. L 306 z 23 listopada 2001 r., str. 28.

⁵⁰ Dz.U. Nr 31, poz. 270.

przesyłek niespełniających warunków wwozowych wydawano w oparciu o ww. przepisy.

3.2.3. Przygotowanie administracji rządowej do zagrożeń epizootycznych na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej

W kontroli stwierdzono prawidłowe przygotowanie kontrolowanych jednostek do realizacji zadań związanych zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego. W kontroli Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej ustalono, że:

Państwowa Straż Pożarna wraz z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), posiada przygotowane kadry i środki do skutecznego wsparcia działań służb weterynaryjnych, podczas zdarzeń związanych ze zwalczaniem i likwidacją zagrożeń epizootycznych. W 2010 r. (wg stanu na 30 czerwca) w stosunku do stanu na koniec 2007 r., w jednostkach KSRG nastąpił przyrost liczby sprzętu ratowniczego, w tym specjalistycznego sprzętu wykrywczo-pomiarowego oraz wyposażenia stanowiącego pełne zabezpieczenie osobiste ratowników, do wykorzystania również podczas zagrożeń epizootycznych. Liczba ubrań gazoszczelnych wzrosła z 1.033 do 1.960 szt. (90 %), kabin i namiotów dekontaminacyjnych z 92 do 168 szt. (83 %), kontenerów dekontaminacyjnych z sześciu do ośmiu sztuk (33 %), kontenerów z modulem sanitarnym z sześciu do dwunastu sztuk (100%), samochodów ratownictwa chemicznego z 116 do 123 pojazdów (6 %), oraz sprzętu wykrywczo-pomiarowego z 1.726 do 2.674 szt. (55 %). Ponadto, większość województw (14 spośród 16, poza kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim) posiada specjalistyczne grupy ratownictwa chemicznego (łącznie 43), przygotowane do natychmiastowego użycia na wypadek zagrożenia epizootycznego. Wymienione dwa województwa dysponowały sekcjami lub plutonami chemicznymi przygotowanymi do działań również i w tym zakresie.

We wszystkich województwach została dokonana analiza potencjalnych działań jednostek PSP i włączonych do KSRG jednostek OSP na wypadek wystąpienia na terenie tych województw jednocześnie trzech ognisk chorobowych wskazanych przez wojewódzkich lekarzy weterynarii. Szczegółowo określono (wraz ze wskazaniem lokalizacji) niezbędne kadry i środki, w tym specjalistyczne grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego, przewidziane do użycia na terenie danego województwa w przypadku konieczności wsparcia działań Inspekcji Weterynaryjnej podczas zdarzeń związanych ze zwalczaniem i likwidacją ognisk chorobowych grypy ptaków. Ponadto założono, że w przypadku niewystarczających kadr lub środków będących w dyspozycji odpowiednio powiatu lub województwa, uruchomione zostaną zasoby z poziomu krajowego (Centralnego Odvodu Operacyjnego), zależne od skali i rozmiarów zagrożenia.

Wojewodowie utworzyli w kontrolowanych urzędach wojewódzkich wydziały zarządzania kryzysowego oraz dostosowali strukturę organizacyjną do realizacji zadań w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia i zdrowia, w tym epidemiom oraz innym nadzwyczajnym zagrożeniom, wynikającym z ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Wojewodowie uwzględnili w statutach, regulaminach organizacyjnych oraz w regulaminach wydziałów Bezpieczeństwa i Zarządzania

Kryzysowego zadania wynikające z ustawy o zarządzaniu kryzysowym w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia i zdrowia, w tym epidemiom oraz innym nadzwyczajnym zagrożeniom. Plany Reagowania Kryzysowego uwzględniały zagadnienia związane z bezpieczeństwem epizootycznym województwa. Opracowano je na podstawie art. 5 ww. ustawy. Zgodnie z art. 5 ust. 2 zawierały charakterystykę zagrożeń, ocenę ryzyka ich wystąpienia, procedury reagowania kryzysowego, w tym procedurę postępowania w czasie zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt oraz zawierały wskaźy podmiotów odpowiedzialnych za jej realizację. Były zatwierdzone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. W oparciu o zagrożenia wynikające dla województwa przekazywano wytyczne dla sporządzenia powiatowych planów reagowania kryzysowego.

Realizując zdania wynikające z ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku opracował procedury zawarte m.in. w: Katalogu zagrożeń i procedur postępowania dla potrzeb administracji rządowej województwa pomorskiego, Planie reagowania kryzysowego województwa pomorskiego zatwierdzonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ramowych wytycznych w sprawie sposobu organizacji i zakresu działań podczas likwidacji ogniska wysoce zjadliwej grypy ptasiej na terenie województwa pomorskiego, Wojewódzkim planie działania na wypadek wystąpienia epidemii oraz Schemacie i zasadach funkcjonowania służb wojewódzkich oraz medycznych w przypadku wystąpienia epidemii chorób zakaźnych u ludzi.

W przypadku Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego uwaga NIK dotyczyła zawartej w tym Planie procedury reagowania kryzysowego PRK-3. Nie określono w niej, które standardowe procedury operacyjne (SPO) w poszczególnych wariantach zdarzeń (zagrożenia wystąpienia choroby czy wystąpienia choroby) mają być zastosowane. Na ten element wskazywał również Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przy opiniowaniu Planu, zalecając jednocześnie, aby przy jego aktualizacji doprecyzować procedury reagowania kryzysowego (PRK) i standardowe procedury operacyjne (SPO) pod kątem ich stosowania w poszczególnych wariantach działań (zdarzeń). Wprawdzie Plan ten, po jego zatwierdzeniu obowiązuje do dnia 12 listopada 2010 r., jednak Wojewoda Lubelski nie skorzystał z możliwości przewidzianej w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym⁵¹ i nie dokonał aktualizacji tego planu korygując przedmiotowe procedury. W ocenie NIK fakt, że mimo iż stan bezpieczeństwa epizootycznego był przedmiotem corocznych posiedzeń powołanego na podstawie art. 14 ust. 7 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (szczególnie w 2007 roku, tj. w okresie występowania wysokiego zagrożenia wysoce zjadliwą ptasią gripą, na posiedzeniach Zespołu⁵² analizowany był stan przygotowania i gotowości do działań podległych Wojewodzie służb i inspekcji), nie skorzystano z informacji i wniosków zawartych w „Raporcie z działań związanych ze zwalczaniem ognisk grypy ptaków w województwie mazowieckim”⁵³ (Raport), który LUW otrzymał w 2008 roku. Raport ten zawierał m.in. krytyczną ocenę działań

⁵¹ Dz.U. Nr 131, poz. 1076.

⁵² 15 stycznia, 29 marca i 04 grudnia 2007 r.

⁵³ Opracowanym w styczniu 2008 roku przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

podejmowanych w trakcie zwalczania ptasiej grypy w województwie mazowieckim, a także wynikające z niej wnioski na przyszłość. W pracach Zespołu w Lublinie nie zostały wykorzystane wyniki i wnioski ze sposobu działań, mimo że zaimplementowanie doświadczeń związanych z likwidacją ognisk występowania ptasiej grypy w procedurach WPRK byłoby racjonalne. Wyniki, o których mowa wcześniej, można było także uwzględnić w wytycznych Wojewody Lubelskiego do powiatowych planów reagowania kryzysowego.

NIK negatywnie oceniła sposób przygotowania przez Wojewodę Lubelskiego wytycznych do powiatowych planów reagowania kryzysowego. Wytyczne te zostały wydane zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o zarządzaniu kryzysowym w dniu 12 lutego 2008 r.⁵⁴. W ocenie NIK, wytyczne te nie zostały przygotowane w oparciu o analizę zagrożeń w poszczególnych powiatach, do czego obligował art. 14 ust. 6 pkt 8 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. W konsekwencji 13 (na 24) powiatowych planów reagowania kryzysowego nie uwzględniało przyjętego poziomu zagrożeń epizootycznych na terenie powiatu.

W przypadku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego uwagi NIK dotyczyły niezrealizowania przez WBiZK MUW (przez około dwa lata) zakupu profesjonalnych mat dezynfekcyjnych. Wojewoda Mazowiecki na posiedzeniu WZZK w dniu 27 października 2008 r. dotyczącym doskonalenia sposobu postępowania w zakresie likwidacji skutków ewentualnego wystąpienia na obszarze województwa mazowieckiego ognisk grypy ptaków, a także określenia sposobu przeciwdziałania temu zjawisku, wskazał m.in. na konieczność zakupu przez WBiZK profesjonalnych mat dezynfekcyjnych. Do dnia 15 września 2010 r. WBiZK nie dokonał ww. zakupu. Na dzień 31 sierpnia 2010 r. MUW na ewentualny wypadek zwalczania epizootii dysponował odzieżą ochronną (kombinezony, półmaski filtracyjne, pończochy, rękawice wraz z ocieplaczami), która była przygotowana do natychmiastowego transportu do miejsc wystąpienia zagrożenia epizootycznego.

Ustalono, że: w magazynie wojewódzkim Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego zgromadzono sprzęt na potrzeby kilkudniowe dni akcji w dużym ognisku choroby. Zgromadzony sprzęt i wyposażenie posiadały wymagane atesty.

Wojewoda Warmińsko-Mazurski prawidłowo zareagował na ujawnione w grudniu 2007 r. na terenie województwa ogniska „ptasiej grypy”. Pierwsze posiedzenie WZZK, na którym ustalono zakres zadań podmiotów zaangażowanych w zwalczanie tego zagrożenia, zwołano natychmiast po uzyskaniu informacji o możliwości pojawienia się wirusa „ptasiej grypy” na terenie województwa. Kolejne posiedzenia WZZK odbywały się na bieżąco, w miarę rozwoju sytuacji epidemiologicznej oraz po potwierdzeniu przypadków zachorowań na terenie trzech powiatów województwa. Niezwłocznie zostały wydane też stosowne rozporządzenia Wojewody, ustanawiające obszary zapowietrzone i zagrożone oraz nakazy i zakazy obowiązujące na tych terenach. Wspólne działania Inspekcji Weterynaryjnej, Policji, Straży Pożarnej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej, polegające m.in. na

⁵⁴ Od 19 września 2009 r. „zalecenia” zgodnie z brzmieniem ustawy o zarządzaniu kryzysowym, wprowadzonego ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym Dz.U. Nr 131, poz. 1076.

systematycznym monitorowaniu stanu zdrowia zwierząt i ludzi oraz wystawieniu posterunków z matami dezynfekcyjnymi na granicach ww. terenów, a także likwidacji stad ptactwa podejrzanego o kontakt z wirusem zapobiegły rozprzestrzenianiu się choroby, a jej występowanie ograniczono do czterech ognisk.

Doświadczenia z akcji zwalczania HPAI zostały zaimplementowane do WPRK poprzez uwzględnienie procedur określających zasady współdziałania Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii, Policji i Straży Pożarnej. Doświadczenia te wykorzystano również do zainicjowania przez Wojewodę działań mających na celu zmiany w prawie służące ograniczeniu strat tych hodowców i przetwórców drobiu, którzy mieli trudności ze zbyciem produktów pochodzących z terenów zagrożonych.

3.2.4. Funkcjonowanie systemu zbierania i przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji

NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, funkcjonowanie systemu zbierania i przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i obowiązkowi rejestracji.

Wdrożono systemy informatyczne wymagane przepisami UE m.in. wspomagające realizację zadań Inspekcji Weterynaryjnej. We wszystkich kontrolowanych WIW (siedmiu) oraz trzech PIW prawidłowo zorganizowano elektroniczny przepływ informacji i sprawozdań o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Podstawowe systemy informatyczne wykorzystywane przez inspekcję weterynaryjną to system: SPIWET (Skoordynowany Program Inspekcji Weterynaryjnej) – ewidencja krajowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność znajdującą się pod nadzorem IW; system TRACES (Trade Control and Expert System) – unijny system kontroli i powiadamiania o przemieszczeniach zwierząt żywych i niektórych produktów pochodzenia zwierzęcego przez terytorium państw członkowskich UE dotyczących wymiany wewnętrznej, importu i tranzytu

z krajów trzecich oraz eksportu do krajów trzecich; system RASFF (Rapid Alert System of Food and Feed) – system powiadamiania i wczesnego ostrzegania o zagrożeniach wynikających z niewłaściwej jakości produktów pochodzenia zwierzęcego i pasz; system ADNS (Animal Disease Notification System) - system zgłaszania chorób zakaźnych zwierząt; system ZChZZ (Zgłaszania Chorób Zakaźnych Zwierząt) - dodatkowy system rejestracji i zgłaszania chorób zakaźnych zwierząt, badań monitoringowych i kontroli gospodarstw na terenie RP; system CELAB – system gromadzący i zarządzający danymi dotyczącymi wyników badań laboratoryjnych prowadzonych dla potrzeb Inspekcji Weterynaryjnej.

W sześciu WIW (86%) wdrożono procedury ochrony danych i tworzenia kopii bezpieczeństwa. W dwóch kontrolowanych WIW (Olsztyn, Szczecin) stwierdzono przypadki nieterminowego sporządzania i przedkładania obowiązujących sprawozdań lub raportów do GIW.

W okresie objętym kontrolą w WIW w Warszawie z siedzibą w Siedlcach nie wykonywano archiwizacji poczty elektronicznej. Kontrola wykazała, że w związku z utratą bazy danych z poczty elektronicznej z lat 2007 i 2008 nie ma możliwości ustalenia daty przekazania informacji w wersji elektronicznej (ww. dokumentów zarówno przez PLW jak i WLW), o której mowa w art. 51 ust 4 i 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Zdaniem NIK, dla faktycznego potwierdzenia wykonania czynności w określonych terminach, niezbędne jest wprowadzenie w Inspektoracie obowiązku archiwizacji poczty elektronicznej zarówno przychodzącej jak i wychodzącej.

Ustalono, że wystąpiły przypadki nieterminowego przekazywania informacji o chorobach zakaźnych zwierząt i wynikach monitorowania ich występowania oraz o stwierdzeniu chorób zakaźnych zwierząt i o zmianach danych w rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o których mowa w § 3. ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe⁵⁵. Ponadto w czterech z siedmiu skontrolowanych WIW stwierdzono nieterminowe przekazywanie wymaganych sprawozdań przez powiatowych lekarzy weterynarii do wojewódzkich inspektoratów weterynarii.

⁵⁵ Dz.U. Nr 242, poz. 2045

Analiza terminowości przekazywania przez PLW do Wojewódzkiego Mazowieckiego Lekarza Weterynarii wykazała, że ze 135 miesięcznych informacji (w wersji papierowej) za 2007-2009 r. w 50 przypadkach (w 2007 r. – 13 przypadków, w 2008 r. – 24, przypadki i w 2009 r. – 13 przypadków), informacje te zostały przekazane przez PLW 5 dni po terminie, tj. z naruszeniem terminu określonego § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r..

Podlaski Lekarz Weterynarii zgodnie z wymogiem określonym w art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁵⁶, opracował roczne sprawozdania z realizacji zadań oraz przekazał Głównemu Lekarzowi Weterynarii informacje o chorobach zakaźnych zwierząt i o działalności nadzorowanej. Podlaski Wojewódzki Lekarz Weterynarii nie wyegzekwował jednak terminowego przekazania części informacji przez powiatowych lekarzy weterynarii, ponieważ: na 26 zbadanych informacji o stwierdzeniu chorób podlegających obowiązkowi zwalczania (które nie podlegały jednocześnie obowiązkowi notyfikacji w Unii Europejskiej), trzy informacje przekazano Podlaskiemu Wojewódzkiemu Lekarzowi Weterynarii trzy dni, zaś 23 informacje - od sześciu do 32 dni po powzięciu podejrzenia lub stwierdzenia choroby. Naruszono tym samym, określony w art. 51 ust. 4 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt, wymóg niezwłocznego informowania Podlaskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii o wystąpieniu tych chorób. Z powodu opóźnień powiatowych lekarzy weterynarii, sześć spośród 10 zbadanych informacji o zmianie danych w rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przekazano Głównemu Lekarzowi Weterynarii w terminie od 20 dni do 9 miesięcy, podczas gdy termin określony w § 5 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 grudnia 2008 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną⁵⁷ wynosi: w punkcie pierwszym – do 15. dnia miesiąca za miesiąc poprzedni, w punkcie drugim – niezwłocznie po zmianie.

Ponadto niektóre dane w informacjach o stwierdzeniu chorób zakaźnych zwierząt zostały przez powiatowych lekarzy weterynarii przedstawione niezgodnie ze stanem faktycznym. W rezultacie w przekazanych Głównemu Lekarzowi Weterynarii sprawozdaniach o zakaźnych chorobach zwierzęcych RRW-7 m.in. w 2008 r. wykazano trzy sztuki bydła chore na enzoootyczną białaczkę bydła oraz jedną sztukę bydła jako chorą na chorobę niebieskiego języka, pomimo iż zwierzęta te powinny zostać wykazane jedynie jako reagujące (tj. posiadające przeciwciała związane z tymi chorobami). Prawidłowe dane przedstawiono w dokonanych w okresie późniejszym korektach.

W badanym okresie żaden kontrolowany PIW nie występował do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przekazanie aktualnych danych z systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, dotyczących liczby stad bydła, liczby zwierząt w stadach oraz liczby kóz i owiec, dotyczących terenu powiatu. Skutkowało to wykazaniem nieprawidłowych danych w sprawozdaniach sporządzanych za lata 2007-2009.

W PIW w Puławach różnice z tego tytułu dotyczyły liczby kóz i owiec w sprawozdaniu za 2007 r. zaniżono o 274 sztuki, za 2008 r. – o 511, za 2009 r. – o 312 sztuk (wykazano odpowiednio: 994, 589 i 540 sztuk zwierząt) oraz liczby stad bydła w sprawozdaniu za 2007 r. zawyżono o 565, za 2008 r. – o 168, za 2009 r. – o 350, a liczbę zwierząt w stadach – zawyżono odpowiednio o 1.328, 487 i 680 sztuk.

⁵⁶ Dz.U. z 2007 r. Nr 121 poz. 842 ze zm.

⁵⁷ Dz.U. z 2009 r. Nr 14 poz. 81

Nieterminowe i nierzetelne prowadzenie dokumentacji związanej z wykrywaniem i likwidowaniem chorób zakaźnych zwierząt oraz nieterminowe przekazywanie wojewódzkim lekarzom weterynarii obowiązujących informacji w tym zakresie stwierdzono we wszystkich kontrolowanych (trzech) powiatowych inspektoratach weterynarii w dziewięciu na 15 przypadków wymagających przekazania takiej informacji. Stwierdzone nieprawidłowości m.in. dotyczyły:

- niezaewidencjonowania przez PIW w Puławach 139 ognisk bąblowicy – choroby podlegającej obowiązkowi monitorowania (w 2007 r. 53, w 2008 r. 39, w 2009 r. 47) w *Księdze zawierającej informacje o chorobach odzwierzęcych i odzwierzęcych czynnikach chorobotwórczych podlegających obowiązkowi monitorowania*, co było niezgodne z art. 51 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt. Bąblowicę stwierdzono w trakcie badania poubojowego trzody chlewnej w ubojniach. Mimo, że w miesięcznych informacjach o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych wykazano wszystkie stwierdzone przypadki bąblowicy nie wyegzekwowano jednocześnie danych potrzebnych do wypełnienia *Księgi* (m.in. nazwiska lub nazwy posiadacza zwierzęcia objętego monitorowaniem i numeru siedziby stada, z którego pochodzi to zwierzę). Dane te stosownie do wymogów § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MRiRW z 25 listopada 2005 r.⁵⁸, powinny być przekazywane do Inspektoratu przez podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, ale działania w celu wyegzekwowania realizacji tego obowiązku Powiatowy Lekarz Weterynarii podjął dopiero w trakcie kontroli NIK,
- w PIW w Opolu Lubelskim dokumentacja obejmowała wprawdzie *Książkę zgłoszeń chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania*, jednakże w latach 2007-2009 Książka ta była prowadzona nierzetelnie. Nie zawierała wszystkich chorób zakaźnych zgłoszonych przez lekarzy wolnej praktyki w tym okresie (tj. 26 przypadków bąblowca u świń stwierdzonych w ubojni podczas badania poubojowego). Podobnie w PIW w Łukowie dane zawarte w *Księdze zawierającej informacje o chorobach*

⁵⁸ rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz.U. Nr 242, poz. 2045).

odzwierzęcych i odzwierzęcych czynnikach chorobotwórczych podlegających obowiązkowi monitorowania (u 9.720 szt. świń)⁵⁹ zostały zaniżone o 2.290 szt., tj. o 19% w stosunku do danych wykazanych w sprawozdaniach RRW-6,

- PIW w Puławach nie wykazał w miesięcznych informacjach o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi rejestracji stwierdzonych dwóch przypadków włośnicy u upolowanych dzików. Informacje zawierające błędy przekazano do WIW za listopad i grudzień 2009 r. Niewykazanie wszystkich przypadków chorób zakaźnych zwierząt było niezgodne z § 3 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia MRiRW z 25 listopada 2005 r. W trzech przypadkach (w latach 2007-2008) zaniechano niezwłocznego poinformowania wojewódzkiego lekarza weterynarii o stwierdzonych chorobach zakaźnych zwierząt (zgnilec amerykański pszczoł), podlegających obowiązkowi zwalczania, pomimo takiego wymogu określonego w art. 51 ust. 4 pkt 1 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt. Informację w tym zakresie przekazano dopiero po 15, 24 i 14 dniach od podejrzenia lub stwierdzeniu choroby,
- PIW w Puławach nierzetelnie sporządził sprawozdania RRW-6 za lata 2007-2009 z wyników urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa, drobiu, dziczyzny, zajęczaków i zwierząt akwakultury w zakresie liczby zwierząt (trzoda chlewna), u których stwierdzono bąblowicę. W sprawozdaniu za 2007 r. wykazano 12.384 ognisk choroby, za 2008 r. 5.545, 2009 r. – 3.659, podczas gdy faktyczne liczby, wynikające z miesięcznych *Informacji o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych*⁶⁰, wyniosły w 2007 r. – 12.370 szt., 2008 r. – 5.311 szt., 2009 r. – 6.182 szt. Przyczyną było nie weryfikowanie przez pracowników PIW danych podawanych przez lekarzy weterynarii wyznaczonych w ubojniach o stwierdzonych przypadkach bąblowicy w okresach miesięcznych i w całym roku.

Nie tylko powiatowe inspektoraty weterynarii nie przekazywały terminowo do WIW wymaganych sprawozdań, ale również wojewódzkie inspektoraty weterynarii nie przestrzegały terminów przekazywania z WIW do GLW sprawozdań RRW-7 tj. miesięcznych informacji o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych

⁵⁹ Liczba ognisk wynosiła w: 2007 r. – 8375 szt., 2008 r. – 1141 szt. i w 2009 r. – 204 szt.

⁶⁰ Informacje przekazywane przez PIW do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii na podstawie § 3 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia MRiRW z 25.11.2004 r.

i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz informacji o stwierdzeniu chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi rejestracji składanych za pomocą poczty elektronicznej oraz listownie w wersji papierowej.

W Mazowieckim Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii przeprowadzona analiza 100% ww. miesięcznych informacji za 2007-2009 r. (łącznie 36 miesięcy), przekazanych przez WIW do GIW w wersji papierowej wykazała, że informacje za 29 miesięcy badanego okresu (w 2007 r. 10 informacji, w 2008 r. 11 informacji i w 2009 r. osiem informacji) zostało przekazanych z naruszeniem terminu ustalonego w § 3 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. Opóźnienia w przekazywaniu do GLW wynosiły do sześciu dni.

3.2.5. Monitorowanie sytuacji epizootycznej i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt

W badanym okresie realizowano programy zwalczania 11 chorób zakaźnych zwierząt, które zostały wdrożone na mocy rozporządzeń Rady Ministrów. Za wyjątkiem programów zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na lata 2008 i 2009 oraz choroby Aujeszkyego u świń na 2009 rok, przepisy wykonawcze do tych programów zostały wydane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z opóźnieniem (od 86 do 149 dni) w stosunku do terminów określonych w decyzjach Komisji Europejskiej zatwierdzających programy. Np. rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia na 2007 r. programów zwalczania enzoptycznej białaczki bydła, gruźlicy bydła, brucelozy u bydła, wścieklizny, gąbczastej encefalopatii bydła oraz programu zwalczania i kontroli zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków wydano dopiero 30 maja 2007 r.⁶¹, a rozporządzenie w sprawie wprowadzenia na 2009 r. programów zwalczania i kontroli gruźlicy bydła i enzoptycznej białaczki bydła oraz zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła i wścieklizny, a także programu mającego na celu wykrycie występowania zakażeń wirusami wywołującymi grype ptaków oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby – 21 kwietnia 2009 r.⁶², podczas gdy warunkiem przyznania wkładu finansowego Wspólnoty w realizację programów było – zgodnie z art. 19 ust. 1 lit. a decyzji KE z dnia 30 listopada 2006 r. i art. 19 ust. 1 lit. b decyzji Komisji Europejskiej 2008/897/WE⁶³ z dnia 28 listopada 2008 r. – wprowadzenie w życie przepisów

⁶¹ Dz.U. Nr 104, poz. 714.

⁶² Dz.U. Nr 73, poz. 629.

⁶³ Dz.U. L 332 z 2 grudnia 2008 r., str. 39

ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do realizacji programów najpóźniej do dnia odpowiednio: 1 stycznia 2007 r. i 1 stycznia 2009 r.

Opóźnienia wynikały z rozpoczęcia w MRiRW prac legislacyjnych nad projektami rozporządzeń Rady Ministrów dopiero po zatwierdzeniu programów i ogłoszeniu decyzji Komisji Europejskiej. Ustalono, że nie spowodowały jednak ograniczenia wkładu finansowego Wspólnoty w realizację programów.

Programami tymi objęto zwalczanie i kontrolę gruźlicy bydła, brucelozy bydła, gąbczastej encefalopatii przeżuwaczy (BSE), choroby Aujeszkyego u świń oraz enzoootycznej białaczki bydła, a także niektórych serotypów *Salmonelli* w stadach hodowlanych kur oraz niosek i brojlerów. Zakończono program zwalczania brucelozy bydła oraz gruźlicy bydła realizowany w latach 2007 - 2008 i decyzją Komisji Europejskiej z dnia 5 sierpnia 2009 r.⁶⁴ i z dnia 23 kwietnia 2009 r., Polska została uznana za kraj członkowski oficjalnie wolny od tych chorób. Uzyskano również postęp w zwalczaniu enzoootycznej białaczki bydła w 2009 r. (spadek z 2.658 przypadków w 2007 r. do 755 w 2009 r.).

Kontynuowany był program zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła, poprzez jej wykrywanie i zapobieganie przed przedostaniem się czynnika do łańcucha pokarmowego. W odniesieniu natomiast do efektów programu enzoootycznej białaczki bydła w 2007 r. za oficjalnie wolne od tej choroby na mocy decyzji Komisji 2007/559/WE⁶⁵ z 2 sierpnia 2007 r. uznanych zostało: 14 powiatów województw dolnośląskiego, 16 łódzkiego, 11 małopolskiego, 12 podkarpackiego, 10 wielkopolskiego oraz wszystkie powiaty świętokrzyskiego.

Z mocy decyzji Komisji, w 2008 r. za oficjalnie wolne od enzoootycznej białaczki bydła uznano regiony obejmujące: 16 powiatów województwa dolnośląskiego, osiem powiatów kujawsko-pomorskiego, osiem powiatów łódzkiego, 11 małopolskiego, 18 mazowieckiego, 13 podkarpackiego, siedem podlaskiego, cztery warmińsko-mazurskiego, dwa wielkopolskiego oraz wszystkie w lubelskim i opolskim, a w następstwie kolejnej decyzji Komisji z 2009 r. za wolne od tej choroby uznano: cztery powiaty w województwie podlaskim oraz sześć w pomorskim.

Niższy był także poziom ujawnionych przypadków BSE (cztery w 2009 r.). W 2009 r. o ponad $\frac{2}{3}$ zmniejszyła się liczba ujawnionych przypadków choroby Aujeszkyego

⁶⁴ Decyzja Komisji Europejskiej 2009/600/WE w sprawie brucelozy bydła. Dz.U. L 204 z 6 sierpnia 2009, str. 39.

⁶⁵ Dz.U. L 212 z 14 sierpnia 2007 r. str. 20

(z 12.659 w 2008 r. do 4.363 w 2009 r.). Pomimo poprawy sytuacji i zmniejszenia zakażeń serotypami *Salmonelli* w stadach hodowlanych kur w 2009 r., nie osiągnięto zakładanych wskaźników i celów wspólnotowych (1%). Realizacji programu w latach 2007-2009, spowodowała że wartość procentowa zakażeń serotypami *Salmonelli* w dorosłych stadach hodowlanych kur, liczących przynajmniej 250 ptaków wyniosła 2,6% w 2009 r. W latach poprzednich, odsetek zakażeń w stadach dorosłych wyniósł w 2007 r. – 3,1%, w 2008 r. – 5,8%. Średni wskaźnik dla Unii Europejskiej również przekraczał założony cel wspólnotowy i Komisja Europejska wydała rozporządzenie 2010/200/UE⁶⁶ ustanawiające cel wspólnotowy dla stad hodowlanych począwszy od 1 stycznia 2010 r. Opracowany na rok 2010 program został zatwierdzony przez Komisję Europejską.

Zestawienie ujawnionych przypadków chorób zakaźnych zwierząt w latach 2007 – 2009 ilustruje tabela:

Lp.	Nazwa choroby zakaźnej	Liczba zarejestrowanych ognisk choroby – w latach:				Dynamika			
		2007	2008	2009	razem	poz. 4/3	poz. 5/4	poz. 5/3	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Choroby podlegające obowiązkowi zwalczania								
1	Choroba niebieskiego języka	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Wścieklizna zwierząt domowych i dzikich	70	29	7	106	41,4%	24,1%	10,0%	0
3	Gruźlica bydła	28	18	11	57	64,3%	61,1%	39,3%	0
4	Enzootyczna białaczka bydła	2658	1135	755	4548	42,7%	66,5%	28,4%	0
5	Przenośne gąbczaste encefalopatie przeżuwaczy (bydła) BSE	9	5	4	18	55,6%	80,0%	44,4%	0
6	W. zj.. grypa ptaków	10	0	0	10	0,0%	0,0%	0,0%	
7	Zgnilec amerykański pszczoł	40	45	69	154	112,5%	153,3%	172,5%	0
8	Wirusowa posocznica krw. VHS	22	11	19	52	50,0%	172,7%	86,4%	0
9	Zakaźna martwica ukl. kr. IHN	0	1	3	4	0,0%	300,0%	0,0%	0
10	Trzęsawka owiec	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Zakażenie herperwirusem koi (KHV)			34	34	0,0%	0,0%	0,0%	0
	Choroby podlegające rejestracji								
12	Mykoplazmoza drobiu	3	2	2	7	66,7%	100,0%	66,7%	0
13	Wirusowe zapalenie tętnic u koni	1	0	0	1	0,0%	0,0%	0,0%	0
14	Myksomatoza	12	1	21	34	8,3%	2100,0%	175,0%	0
15	Choroba Gumboro	1	0	1	2	0,0%	0,0%	100,0%	0
16	Zakaźne zapalenie nosa i tchawicy IBR/IPV	36	30	22	88	83,3%	73,3%	61,1%	0
17	Choroba Aujeszkiego	33	12659	4363	17055	38360,6%	34,5%	13221,2%	0
18	Gorączka Q	2	4	2	8	200,0%	50,0%	100,0%	0
19	Paratuberkuloza	1	10	0	11	1000,0%	0,0%	0,0%	0
20	Zgnilec europejski pszczoł	3	1	0	4	33,3%	0,0%	0,0%	0
21	Warroza	2749	9436	7839	20024	343,3%	83,1%	285,2%	0
22	Wiosenna wiremia karpia	8	12	0	20	150,0%	0,0%	0,0%	0
23	Trichinelloza	0	440	470	910	0,0%	106,8%	0,0%	0
24	Choroba maedi visna	0	0	2	2	0,0%	0,0%	0,0%	0
25	Choroba Mareka	0	1	0	1	0,0%	0,0%	0,0%	0
26	Tularemia (gorączka zajęcza)	0	1	0	1	0,0%	0,0%	0,0%	0

⁶⁶ w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do celu unijnego ograniczenia częstości występowania serotypów salmonelli w dorosłych stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus*. Dz.U. L. 61 z dnia 10 marca 2010 r., str. 1.

Lp.	Nazwa choroby zakaźnej	Liczba zarejestrowanych ognisk choroby – w latach:				Dynamika			
		2007	2008	2009	razem	poz. 4/3	poz. 5/4	poz. 5/3	r-m
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
27	Salmonellozy drobiu – stada hodowlane gatunku Gallus gallus	45	63	36	144	140,0%	57,1%	80,0%	0
28	- stada niosek Gallus gallus	0	140	82	222	0,0%	58,6%	0,0%	0
29	- stada brojlerów Gallus gallus	0	0	128	128	0,0%	0,0%	0,0%	0
	Razem	5731	23904	13660	38312	417,1%	57,1%	238,4%	-

Spośród 18 jednostek chorobowych wykazanych w tabeli, podlegających obowiązkowi rejestracji w pięciu pozycjach w 2009 r. nie ujawniono ich występowania na terytorium Polski, a niektóre pojawiały się sporadycznie, utrzymując się na poziomie lat poprzednich. Przykładowo: Choroba Gumboro, Gorączka Q oraz Choroba Mareka.

W grupie chorób podlegających obowiązkowi zwalczania, niektóre, jak wysoce zjadliwa grypa ptaków nie były notowane począwszy od 2008 r. Większość pozostałych jednostek chorobowych w latach 2007 - 2009 cechuje niski ich poziom (BSE, IHN) lub tendencja spadkowa. W szczególności ograniczono wściekliznę zwierząt domowych i dzikich (siedem ujawnionych przypadków w 2009 r.).

Wzrost chorób zakaźnych w grupie podlegającej obowiązkowi zwalczania dotyczy głównie zgnilca amerykańskiego pszczoł (z 40 w 2007r. do 69 w 2009 r.) oraz ujawnionych - wyłącznie w 2009 r. – 32 zakażeń herperwirusem koi (KHV).

Znaczący wzrost ujawnionych przypadków chorób, zwłaszcza w 2008 r. oraz utrzymywanie się wysokiego stanu tych chorób w 2009 r. (pomimo spadku) dotyczy natomiast Choroby Aujeszkiego, Warrozy, Trichinellozy oraz Salmonellozy drobiu – w stadach hodowlanych gatunku Gallus gallus, a w szczególności w stadach brojlerów w 2009 r. Przyczyną tego wzrostu było wdrożenie programów zwalczania chorób i zwiększenie liczby zwierząt poddawanych corocznie systematycznej kontroli.

Najwyższą liczbę ujawnionych przypadków chorób w kontrolowanych latach odnotowano w następujących województwach:

- w 2007 r. – wścieklizna zwierząt dzikich (podkarpackie – osiem oraz warmińsko-mazurskie – sześć, lubelskie – pięć); wścieklizna zwierząt domowych (wielkopolskie – sześć oraz warmińsko – mazurskie – pięć); wirusowa posocznica krwotoczna (zachodniopomorskie – cztery oraz pomorskie – trzy); zgnilec amerykański pszczoł (małopolskie – siedem, lubelskie – sześć, śląskie – trzy),
- w 2008 r. – zgnilec amerykański pszczoł (małopolskie – sześć, opolskie – pięć, mazowieckie – cztery); wścieklizna zwierząt dzikich (podlaskie – cztery,

lubelskie – trzy, pomorskie – trzy); gąbczasta encefalopatia bydła (wielkopolskie – dwa, lubelskie – dwa),

- w 2009 r. – zgnilec amerykański pszczoł (małopolskie – sześć, podkarpackie – sześć, śląskie – trzy, warmińsko-mazurskie – trzy); wirusowa posocznica krwotoczna (pomorskie – cztery, łódzkie – dwa, zachodniopomorskie – dwa); zakażenie herperwirusem koi (podkarpackie – cztery, lubelskie – trzy, śląskie – dwa, świętokrzyskie – dwa); gąbczasta encefalopatia bydła (podlaskie – dwa, łódzkie – jeden, mazowieckie – jeden)

Powiatowi lekarze weterynarii przeprowadzali badania kontrolne zwierząt w celu dokonania oceny stanu epizootycznego zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt⁶⁷.

PLW w Puławach w zakresie występowania BSE kontrolą obejmował bydło powyżej 30 miesiąca życia podlegające ubojowi (w 2007 r. 3.116 sztuk, w 2008 r. – 3.753, w 2009 r. 4.085), stosownie do § 5 rozporządzenia. Badaniami w kierunku brucelozy, enzoptycznej białaczki i gruźlicy – w okresie 3-letnim – obejmowano wszystkie stada bydła znajdujące się na terenie powiatu, zgodnie z § 6 ust. 1, § 7 ust. 1 oraz § 9 ust. 1 rozporządzenia. Badaniem w kierunku pryszczycy i choroby pęcherzykowej świń obejmowano corocznie 10 sztuk bydła i trzody chlewnej, a w kierunku klasycznego pomoru świń – 15 zwierząt, tj. liczbę określoną w § 3 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.

Naruszenie obowiązujących procedur postępowania w trakcie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt stwierdzono w dwóch powiatowych inspektoratach weterynarii.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łukowie w związku z wystąpieniem enzoptycznej białaczki bydła u krów⁶⁸ w trakcie prowadzonych w 2007 roku postępowań nie powiadomił podmiotu skupującego mleko o zawieszeniu temu stadu statusu stada urzędowo uznanego jako wolne od choroby, co było wymagane przepisami § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzoptycznej białaczki bydła⁶⁹.

PLW w Opolu Lubelskim w związku z podejrzeniem gąbczastej encefalopatii bydła (BSE), wdrożył postępowanie przewidziane w art. 42 ust 6 z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w związku ze stwierdzeniem choroby zakaźnej podlegającej obowiązkowi zwalczania, ale jednocześnie nie dochował przy tym zasad określonych w Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie postępowania przy

⁶⁷ Dz.U. Nr 282, poz. 2813 ze zm.

⁶⁸ Enzoptyczna białaczka bydła wystąpiła w trzech przypadkach: u dwóch krów i jednego buhaja.

⁶⁹ Dz.U. Nr 30, poz.260. Rozporządzenie obowiązywało do 3 kwietnia 2008 r. Od 3 kwietnia 2008 r. obowiązuje rozporządzenie MriRW z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzoptycznej białaczki bydła (Dz.U. Nr 47, poz. 278).

zgłaszaniu i zwalczaniu BSE. Wdrożone postępowanie nie objęło m.in. poinformowania wolnopraktykującego lekarza weterynarii, w związku z dokonaniem przez niego zgłoszeniem wystąpienia choroby, że ciążą na nim dodatkowe obowiązki w zakresie odizolowania podejrzanego o chorobę zwierzęcia oraz nadzorowania tego obowiązku do czasu przybycia PLW. Ponadto PLW nie wydał niezwłocznie decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu czynności wykluczających lub potwierdzających zasadność podejrzenia BSE oraz nie poinformował Powiatowego Biura Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej i konieczności zablokowania przemieszczeń zwierząt w czasie trwania obserwacji⁷⁰. Na szczęście przeprowadzone badania laboratoryjne wykluczyły chorobę. Jednak w ocenie NIK, gdyby wymieniony przypadek podejrzenia choroby zakaźnej podlegającej notyfikacji i zwalczania, potwierdził się, brak lub nawet nieterminowe podjęcie odpowiednich działań spowodowałby powstanie realnego zagrożenia dla zdrowia lub życia zwierząt i ludzi.

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu puławskiego ujawnione zostały trzy przypadki chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania (zgnilec amerykański pszczoł), sześć – podlegających obowiązkowi rejestracji (włośnica dzików lub trzody chlewnej) oraz 139 – podlegających obowiązkowi monitorowaniu (bąblowica). Powiatowy Lekarz Weterynarii w Puławach podejmował prawidłowe działania przewidziane w art. 42 ust 6 z dnia 11 marca 2004 r. o *uozchz* w związku ze stwierdzeniem choroby zakaźnej podlegającej obowiązkowi zwalczania (zgnilec amerykański pszczoł). W przypadku zgnilca amerykańskiego pszczoł po przeprowadzeniu dochodzenia epizootycznego, wydał decyzje nakazujące – stosownie do § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 września 2005 r. w *sprawie zwalczania zgnilca amerykańskiego pszczoł*⁷¹ – m.in. odpowiednie postępowanie z chorymi rodzinami pszczelimi (leczenie, zniszczenie) oraz ulami i sprzętem używanym do pracy w pasiekach (oczyszczenie i odkażenie). Ponadto zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt, określił⁷² obszar uznany za zapowietrzony i wprowadził zakaz przemieszczania zwierząt i sprzętu używanego do pracy w pasiekach oraz zakaz organizowania w zapowietrzonym okręgu wystaw i targów z udziałem pszczoł.

W wyniku podjętych działań w dwóch przypadkach ogniska choroby zostały zlikwidowane. Natomiast w jednym przypadku właściciel pasieki w Piotrowicach

⁷⁰ Zgłoszenie zostało dokonane w dniu 3 września 2007 r., a decyzja administracyjna PLW oraz zawiadomienie do ARiMR zostały wydane 11 września 2007 r.

⁷¹ Dz.U. Nr 187, poz. 1574.

⁷² Rozporządzenia Powiatowego Lekarza Weterynarii w *sprawie zwalczania zgnilca amerykańskiego pszczoł*: Nr 1 z dnia 8 czerwca 2007 r. (Dz.Urz.Woj.Lubel. Nr 111, poz. 2249), Nr 2 z dnia 30 czerwca 2008 r. (Dz.Urz.Woj.Lubelskiego Nr 92, poz. 2410), Nr 3 z dnia 30 lipca 2008 r. (Dz.Urz.Woj.Lubel. Nr 103, poz. 2607).

odmówił wykonania decyzji (nr 0614/1/2008/4517) z dnia 11 czerwca 2008 r. nakazującej m.in. natychmiastowe zniszczenie pszczoł, w związku z czym Powiatowy Lekarz Weterynarii w dniu 18 czerwca 2008 r. skierował do Prokuratury Rejonowej w Puławach zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. W obszarze uznanym za zapowietrzony przeprowadzone we wrześniu 2009 r. badanie kontrolne zwierząt w kierunku występowania zgnilca amerykańskiego dało wynik ujemny.

W kontrolowanych PIW poddawano kontroli przesyłki zwierząt, które w latach 2007-2009 wpłynęły na teren danego powiatu z państw członkowskich Unii Europejskiej. Kontrola obejmowała m.in. sprawdzenie tożsamości zwierząt, stanu zdrowia, dokumentów, liczby zwierząt. W przypadku uczestniczenia w rozładunku zwierząt kontrolowano przestrzeganie czasu podróży, norm zagęszczenia, uprawnień przewoźnika oraz dziennik podróży.

PIW w Łukowie skontrolował zgodnie z zasadami przewidzianymi w instrukcji⁷³ GLW w 2008 r. – 6% przesyłek, a w 2009 – 12%. Natomiast w 2007 r. wpłynęło na teren powiatu 168 przesyłek, z których żadna nie została poddana kontroli, co było niezgodne z pkt 1 część V instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii, zgodnie z którą coroczną kontrolą należało objąć co najmniej 5% przesyłek.

3.2.6. Kontrola celna przesyłek podlegających kontroli weterynaryjnej

Wszystkie kontrolowane urzędy celne (siedem) były prawidłowo przygotowane organizacyjnie i kadrowo do odprawiania przesyłek podlegających weterynaryjnej kontroli granicznej. Wdrożyły systemy informatyczne zapewniające sprawne i efektywne sprawdzenie poprawności zgłoszenia celnego, ewidencjonowanie i rejestrowanie towarów wjeżdżających na przejście graniczne oraz przemieszczających się przez obszar Wspólnoty.

Towarowy ruch graniczny na drogowym przejściu granicznym w Kukurykach, obsługiwany w sprawach celnych przez Oddział Celny w Koroszczynie odbywał się zgodnie z obwieszczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ogłoszenia przejść granicznych, rodzaju ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czasu ich otwarcia⁷⁴. Szczegółowe zadania i procedury zostały określone w „Regulaminie organizacyjnym”, „Instrukcji o zasadach ruchu, kontroli towarów i pojazdów” oraz „Instrukcji obiegu dokumentów w trakcie odpraw celnych dokonywanych w terminalu odpraw towarowych w Koroszczynie”. W wymienionych dokumentach określono postępowanie funkcjonariuszy celnych na poszczególnych stanowiskach pracy, także tych

⁷³ NGIWz400.T-17.07 z 27 września 2007 r. w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu niedyskryminujących kontroli przesyłek żywych zwierząt w handlu wewnątrzwspólnotowym w miejscu ich przeznaczenia.

⁷⁴ MP Nr 97, poz. 854.

odpowiedzialnych za dokonywanie odpraw celnych w przywozie, dozór i kontrolę celną. Ustanowiono procedury przeprowadzania wstępnej kontroli celnej, rejestracji pojazdów wjeżdżających na terminal, dokonywania odprawy celnej, kierowania przesyłek do kontroli właściwych służb (także granicznej kontroli weterynaryjnej). Zadania wynikające z ww. regulacji zostały przypisane poszczególnym funkcjonariuszom celnym do realizacji w ich kartach praw i obowiązków.

We wszystkich skontrolowanych urzędach celnych przestrzegano ograniczeń wwozu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego na polski obszar celny. W okresie objętym kontrolą ograniczenia te były wprowadzone głównie rozporządzeniami i decyzjami Komisji Wspólnot Europejskich i dotyczyły zakazów wwożenia jak i czasowego ograniczenia importu zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego z krajów trzecich lub wynikały z aktualnej sytuacji epizootycznej i epidemiologicznej. Powyższe miało także na celu ochronę terytorium UE przed możliwością rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych takich jak, m.in. ptasia i świńska grypa oraz pryszczycyca.

Urząd Celny III „Port Lotniczy” udaremnił w dniu 3 października 2007 r. nielegalny wwóz martwych krabów, które nie posiadały wymaganych dokumentów weterynaryjnych i celnych o nieznanej sytuacji epizootycznej. Funkcjonariusze celni w importowanych warzywach i owocach egzotycznych z Wietnamu wykryli 20,3 kg krabów. O tym fakcie został poinformowany Graniczny Lekarz Weterynarii. Przesyłka nie spełniająca wymogów weterynaryjnych została zatrzymana do wyjaśnienia. Na podstawie decyzji Urzędu, wyspecjalizowana firma w dniu 11 grudnia 2007 r. (protokół zniszczenia nr 49e/12/2007) dokonała zutylizowania krabów.

Kontrolowane Urzędy Celne prawidłowo wykonały wydane przez granicznych lekarzy weterynarii decyzje o niedopuszczeniu na obszar strefy Schengen przesyłek, w których stwierdzono niespełnienie wymagań przywozowych. Przesyłki te zostały zwrócone do kraju pochodzenia albo zgodnie z obowiązującymi przepisami i za zgodą właściciela przesyłki pod nadzorem zutylizowane.

Przeprowadzona w toku kontroli analiza 15 wybranych przesyłek odprawionych przez Urząd celny w Szczecinie w latach 2007 – 2009 nie wykazała naruszenia ograniczeń wwozu mięsa, pasz i produktów pochodzenia zwierzęcego. We wszystkich przypadkach kontrolę celną, poprzedzała kontrola weterynaryjna. W kontrolowanym okresie Oddział nie wydał decyzji o dopuszczeniu do wolnego obrotu przesyłek, nie poddanych uprzednio weterynaryjnej kontroli granicznej albo nie spełniających wymagań przewozowych. Skutkiem decyzji GrLW o niespełnieniu wymagań weterynaryjnych, Urząd zastosował powrotny wywóz wobec 31 przesyłek i przekazał do zutylizowania kolejnych osiem przesyłek.

Naczelnicy sześciu urzędów celnych zawarli porozumienia z granicznymi lekarzami weterynarii w ramach współpracy o której mowa w § 2 ust 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 marca 2007 r. w sprawie warunków

i sposobu współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej z organami celnymi⁷⁵. Zgodnie z procedurami określonymi w tych porozumieniach graniczni lekarze weterynarii przeprowadzali kontrole obejmujące weryfikację zarchiwizowanych zgłoszeń celnych w celu sprawdzenia skuteczności prowadzonej przez oddziały celne weryfikacji przesyłek wprowadzanych na terytorium Wspólnoty Europejskiej podlegających lub mogących podlegać kontroli weterynaryjnej.

Na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 marca 2007 r. w sprawie warunków i sposobu współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej z organami celnymi, GrLW zawarł porozumienie z Naczelnikiem Urzędu Celnego w Gdyni, w którym określono zakres i tryb udzielania pomocy technicznej przy realizacji współpracy pomiędzy tymi organami. W latach 2007-2009 GrLW korzystał z określonych w art.5 ust.1 ustawy z 27 sierpnia 2003 r. uprawnień do wglądu do dokumentów towarzyszących przesyłce zwierząt lub przesyłce produktów, w tym do manifestów pokładowych na statkach. Kontrole manifestów pokładowych ujawniły trzy przypadki przekroczenia terminu postoju kontenera na placu bez zgłoszenia go do odprawy weterynaryjnej, przy czym w dwóch przypadkach Inspektorat nie uzyskał formalnej (pisemnej) informacji Urzędu Celnego o wdrożeniu procedury odprawy celnej w stosunku do kontenerów zawierających produkty podlegające weterynaryjnej kontroli granicznej. We wszystkich ww. przypadkach przesyłki zostały poddane granicznej kontroli weterynaryjnej.

Urząd Celny w Szczecinie nie zawarł porozumienia z GrLW o współpracy związanej z odprawami towarów przeprowadzanymi w Oddziale (na przejściu granicznym „Nabrzeże Huk” i Nabrzeże „Łasztownia”)⁷⁶. Dyrektor Izby Celnej w Szczecinie, porozumienie takie zawarł dopiero w dniu 14.01.2010 r.

W oparciu o raporty z przeprowadzonych przez granicznych lekarzy weterynarii kontroli NIK stwierdziła, że funkcjonariusze celni na ogół prawidłowo kierowali do kontroli weterynaryjnej przesyłki podlegające takiej kontroli. W 2007 roku skierowali do kontroli weterynaryjnej 14.237 przesyłek w 2009 roku 13.912, a w 2009 roku 13.611. W dwóch przypadkach nie skierowali w latach 2007-2009 do granicznej kontroli weterynaryjnej na przejściach granicznych w Bezledach i Koroszczynie (siedmiu przesyłek wyjeżdżających do kraju oraz czterech wjeżdżających) podlegających takiej kontroli. Podjęto w UC działania zapobiegające powstaniu podobnych nieprawidłowości w przyszłości, tj.: funkcjonariuszom celnym zorganizowano specjalne szkolenia, a stanowiska odpraw celnych zostały wyposażone w wykazy pomocnicze, zawierające kody towarów podlegających kontroli (m.in. weterynaryjnej). Jednakże w ocenie NIK nieobjęcie badaniem weterynaryjnym wszystkich transportów podlegających takiej kontroli, stworzyło możliwość

⁷⁵ Dz.U. Nr 77, poz. 519.

⁷⁶ W obrębie morskiego przejścia granicznego w Świnoujściu współpraca ze służbą weterynaryjną przebiegała w oparciu o porozumienie z dnia 28.01.2005 r. zawarte z Granicznym Lekarzem Weterynarii w Świnoujściu.

przedostania się na obszar celny strefy Schengen produktów stanowiących potencjalne albo realne zagrożenie epizootyczne.

Graniczny Lekarz Weterynarii w Dorohusku przeprowadził w Oddziale Celnym w Dorohusku zaledwie dziewięć kontroli dokumentacji celnej (dwa w 2008 r. i siedem w 2009 r.), w zakresie prawidłowości kierowania przez funkcjonariuszy celnych przesyłek do weterynaryjnej kontroli granicznej, a w roku 2007 nie przeprowadzono żadnej kontroli w tym zakresie. Na podstawie raportów sporządzonych z tych kontroli, Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że funkcjonariusze celni skierowali wszystkie przesyłki do kontroli weterynaryjnej, które takiej kontroli podlegały. Jednakże, mimo tych pozytywnych wyników, w ocenie NIK, przeprowadzenie tylko dziewięć takich kontroli w sytuacji, gdy na tym przejściu – w okresie objętym kontrolą – dokonano łącznie 172.491 odpraw celnych (przesyłki podlegające, jak i niepodlegające takiej kontroli), nie daje wystarczająco wiarygodnej informacji o tym, czy wszystkie przesyłki towarów wwożonych do Unii Europejskiej, które powinny być kontrolowane pod względem weterynaryjnym, były do takiej kontroli kierowane.

W jednym przypadku urząd celny w Koroszczynie nadał 12 przesyłkom podlegającym nadzorowi granicznego lekarza weterynarii przeznaczenie celne do miejscowości innych, niż podanych w weterynaryjnych świadectwach przekroczenia granicy. Inne przeznaczenie celne utrudniło lub uniemożliwiło prowadzenie prawidłowego nadzoru weterynaryjnego nad tymi transportami.

W latach 2007-2009 Graniczny Lekarz Weterynarii w Koroszczynie zatwierdził 244 przesyłki przeznaczone do odprawy celnej na terenie kraju importera (Niemcy, Belgia, Holandia) pod warunkiem ich nadzorowania od granicznego posterunku kontroli, przez który zostały wprowadzone do miejsca ich docelowego przeznaczenia. Jednakże w okresie od 12 czerwca 2008 r. do 18 czerwca 2009 r. 12 z nich (0,5%) nie zostało przez funkcjonariuszy celnych Oddziału prawidłowo skierowanych do urzędu celnego najbliższego miejsca przeznaczenia przesyłki wymienionego w weterynaryjnym świadectwie przekroczenia granicy, tylko do urzędów celnych oddalonych o 177-686 km⁷⁷. Działanie takie było niezgodne z przepisami art. 5 ust. 2 w związku z art. 19 ustawy z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej, a jak ustalono w wyniku postępowania przeprowadzonego w Urzędzie Celnym, nastąpiło na skutek m.in. niezajomości przepisów przez nowoprzyjętych do służby funkcjonariuszy celnych, którzy wprowadzili do systemu NCTS miejsca odprawy celnej zadeklarowane przez przewoźników. Wprawdzie podjęto w Oddziale działania zapobiegające powstaniu tej

⁷⁷ Np. przesyłkę miodu w dniu 6 lutego 2009 r. skierowano do Hamburga oddalonego o 177 km od miejsca przeznaczenia (Bremerhaven), przesyłki puszek rogowych z 12 czerwca 2008 r., 15 lipca 2008 r., 26 września 2008 r., 12 kwietnia 2009 r. i 8 maja 2009 r. skierowano do Frankfurtu nad Odrą, zamiast urzędu celnego Ulm (odległość 686 km).

nieprawidłowości w przyszłości, m.in. zorganizowano dodatkowe szkolenia dla funkcjonariuszy celnych, jednakże – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – system szkoleń obejmujący zwłaszcza nowoprzyjętych pracowników nie zapewnił prawidłowego ich przygotowania w tym zakresie. Opisane przypadki wystąpiły nie tylko w 2008 roku (pięć przesylek), ale powtórzyły się także w roku 2009 (siedem przesylek).

3.2.7. Warunki i sposób przeprowadzania weterynaryjnej kontroli granicznej

W latach 2007-2009 przeprowadzono ogółem 41.760⁷⁸ weterynaryjnych kontroli granicznych przesylek w wwozie. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono w jednym przypadku (Koroszczyn) wystąpienie choroby zakaźnej oraz w dwóch przypadkach w paszy przeznaczonej dla zwierząt występowanie pałeczek *Salmonelli*. Podjęto w tym zakresie działania przewidziane przepisami oraz obowiązującymi instrukcjami Głównego lekarza Weterynarii. W pozostałych skontrolowanych na granicy przesylkach nie stwierdzono podejrzenia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt

*Na przejściu granicznym w Kuźnicy Białostockiej stwierdzono chorobę zakaźną w dniu 6 września 2008 r. 3.000 kg w paszy dla zwierząt z terytorium Białorusi do Niemiec. Ze świadectwa CVED wynika, że z pozytywnym wynikiem zostały przeprowadzone kontrole dokumentów i tożsamości oraz, w ramach monitoringu, pobrano próby do badania laboratoryjnego na obecność pałeczek *Salmonelli*. Po pobraniu prób transport został zwolniony i wjechał do Polski. Próby zostały dostarczone do badania do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Białymstoku w dniu 10 września 2008 r., zaś wyniki badania do GrIW przesłano w dniu 15 września 2008 r. Po otrzymaniu wyników badania, w tym samym dniu, w Inspektoracie sporządzono projekt informacji RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) i przesłano ze świadectwem weterynaryjnym, CVED i wynikami badania do Głównego Inspektoratu Weterynarii. W Głównym Inspektoracie Weterynarii RASFF został zatwierdzony i upubliczniony w systemie TRACES, zaś Główny Lekarz Weterynarii w piśmie z 27 września 2008 r. polecił dokonywanie kontroli wzmocnionej przesylek pochodzących z zakładu, w którym pasza została wyprodukowana (10 kolejnych przesylek z zakładu, z którego pochodził badany transport miało być poddane badaniom laboratoryjnym i zatrzymane na przejściach granicznych do otrzymania ich wyników). Informacja o wyniku badania laboratoryjnego została wysłana także 15 września 2008 r. do odbiorcy przesyłki – firmy w Niemczech.*

W trakcie odprawiania przesylek przez granicznych lekarzy weterynarii w 212 z nich stwierdzono nieprawidłowości w dołączonej dokumentacji weterynaryjnej. Zakwestionowane przesyłki w większości przypadków zostały zwrócone do kraju pochodzenia (196) albo pod nadzorem zgodnie z obowiązującymi przepisami zutylizowane (16).

⁷⁸ Z tego 14.237 w 2007 roku, 13.912 w 2008 roku i 13.611 w 2009 roku.

Do Granicznego Inspektoratu Weterynarii w Koroszczynie spośród 172.491 przesyłek celnych do kontroli weterynaryjnej skierowano 19.204, a kontroli takiej podlegało 16.870. Z tej liczby 13.644 tj. 81% stanowiły kontrole pasz wwożonych na terytorium Unii Europejskiej, a pozostałe kontrole (3.226) dotyczyły przesyłek produktów przeznaczonych do konsumpcji przez człowieka, skór, pierza i kazeiny technicznej. W trakcie kontroli zakwestionowano z powodu nieprawidłowości w dokumentach (co do tożsamości) 20 przesyłek (0,1%). Przeprowadzone badania wszystkich 20 przesyłek niespełniających warunków dopuszczenia na terytorium Unii Europejskiej wykazały, że w 18 przypadkach towar odesłano na Ukrainę, a zawartość dwóch przesyłek poddano utylizacji. Podjęte przez GrLW działania w stosunku do zakwestionowanych przesyłek wynikały z obowiązujących procedur i były zgodne z przepisami art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej.

W czterech granicznych inspektoratach weterynarii (44%) ze zwłoką od 8-42 dni przekazywano pobrane próbki od zwierząt, do badań laboratoryjnych. I tak, pobrane przez Granicznego Lekarza Weterynarii w Koroszczynie w dniu 23 stycznia 2008 r. próbki krwi od trzech koni rzeźnych do badania w kierunku niedokrwistości zakaźnej koni i nosaciznie przekazano do laboratorium w Puławach w dniu 7 marca 2008 r., tj. po upływie 42 dni. Podkreślić należy, że wyniku badania krwi pobranej u jednego konia wykryto nosaciznę, tj. przewlekłą zakaźną i zaraźliwą chorobę zwierząt nieparzystokopytnych, wywoływaną przez pałeczki nosacizny. W ocenie NIK, 42 dniowa zwłoka w przekazaniu tych próbek do badania mogła przyczynić się do stworzenia potencjalnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów, ponieważ mięso z ubitego konia miało być przeznaczone do spożycia przez ludzi. W tym samym Inspektoracie Weterynarii stwierdzono, że w 55 przypadkach (80%) pobrane próbki zostały przekazane do ww. laboratoriów w terminie do siedmiu dni, natomiast w 14 (20%) w terminie do 14 dni od dnia ich pobrania. W trzech przypadkach, zostały przekazane do laboratoriów zewnętrznych, po terminie określonym w Instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWbip.600/1/08 z dnia 21 stycznia 2008 r. w sprawie zakresu i sposobu realizacji krajowego programu badań kontrolnych substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych w produktach pochodzenia zwierzęcego, przywożonych z krajów trzecich na terytorium Unii Europejskiej (w rozdz. VIII D, pkt 3 stanowi, że pobrane próbki przesyła/przekazuje się do zatwierdzonego laboratorium niezwłocznie, nie później niż siódmego dnia od ich pobrania). Główną przyczyną opóźnień w przekazywaniu próbek do badań laboratoryjnych było oczekiwanie na zebranie większej partii i jednym transportem przewiezienie ich do laboratorium, a przez to uzyskanie mniejszych kosztów transportu.

Graniczny Lekarz Weterynarii w Bezledach pobrał i skierował do badania laboratoryjnego łącznie 134 próbki (32 w 2007 r., 42 w 2008 r. i 60 w 2009 r.), które wysłano do specjalistycznych laboratoriów. Terminowość przesyłania próbek do ww. laboratoriów wynosiła: średnio 9,7 dnia w 2007 r., 6,3 dnia w 2008 r. i 5,1 dnia w 2009 r., od daty ich pobrania i uzależniona była od terminów dostarczania pobranych próbek określonych przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Olsztynie. We wszystkich przypadkach Inspektorat otrzymał wyniki badań, które były ujemne.

W 2009 roku Inspektorat w ramach monitorowania zlecił 155 badań próbek produktów oraz 51 badań próbek pasz, które nie wykazały obecności w próbach substancji stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa epizootycznego. Stwierdzono jednak, że spośród ww. próbek pasz, jedna przekazano do badania w terminie 20 dni, a dwie w terminie 29 dni od dnia ich pobrania. Wprawdzie nie wystąpiły w ww. okresie przypadki niewykonania badań tych próbek przez laboratorium z powodu ich zepsucia, to jednak – w ocenie NIK, tak późne ich przekazanie stwarza zagrożenie, że nie będą się nadawały do badania.

W granicznym inspektoracie weterynarii w Hrebennem ustalono, że wdrożony system komputerowy TRACES⁷⁹ jednolity dla całej UE nie udostępnia granicznym inspektoratom weterynarii informacji o przesyłkach tranzytowych przejeżdżających przez terytorium Polski w sytuacji, gdy przesyłki przejeżdżające przez terytorium Polski tranzytem z krajów trzecich trafiają do odprawy przy wyjeździe z Polski na inne przejście graniczne aniżeli wpisano do systemu w oparciu o dokumenty weterynaryjne przedłożone przy wjeździe. W takim przypadku system TRACES umożliwia uzyskanie przez granicznego lekarza weterynarii informacji o przybliżonym terminie przybycia spodziewanej przesyłki tranzytowej wymagającej odprawy weterynaryjnej ale nie udostępnia informacji, czy dana przesyłka została odprawiona na innym przejściu granicznym, czy nadal pozostaje na terytorium UE

3.2.8. Zapewnienie środków finansowych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

W latach 2007-2009 zapewniono środki finansowe na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego. Finansowanie zadań inspekcji weterynaryjnej odbywa się w ramach części 32 -rolnictwo, 83-rezerwy celowe, 85-budżety wojewodów. Łącznie w budżecie państwa, po zmianach, przewidziano na ten cel w latach 2007-2009 odpowiednio: 817.463 tys. zł, 895.503 tys. zł, 842.305 tys. zł. Środki te wydatkowano odpowiednio w 91,5%, 93,4%, 97,9%. Niewykorzystanie środków finansowych w 100% wynikało

⁷⁹ TRACES (Trade Control and Expert) System, tj. ekspercki system kontroli handlu zwierzętami oraz niektórymi produktami pochodzenia zwierzęcego, zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, a także ich importu i eksportu.

z wystąpienia mniejszej liczby działań weterynaryjnych niż zakładano (mniej chorób zakaźnych zwierząt). Inspekcja Weterynaryjna nie zgłaszała większych potrzeb finansowych na sfinansowanie zadań inspekcji.

Po ogłoszeniu ustawy budżetowej⁸⁰ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określał obowiązujące w danym roku zasady rozdysponowania środków z rezerwy celowej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt⁸¹ oraz stosownie do art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych uczestniczył w ich podziale (220.595,6 tys. zł⁸² w 2007 r., 229.200,0 tys. zł w 2008 r., 246.197,5 tys. zł w 2009 r.). Niezwłocznie po otrzymaniu wniosków wojewodów o przyznanie środków z rezerw celowych, kierowano do Ministra Finansów wystąpienia, stanowiące podstawę uruchomienia środków.

Środki budżetowe na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (część 83–*rezerwy celowe*) uruchamiane były przez Ministra Finansów na podstawie przepisów art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. *o finansach publicznych*⁸³, w oparciu o wystąpienie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowywane w zależności od potrzeb i oceny sytuacji epizootycznej województw na podstawie wniosków zgłaszanych przez wojewodów, opracowanych w porozumieniu z wojewódzkimi lekarzami weterynarii i GLW. Kwoty rezerw celowych określone w ustawach budżetowych:

- w ustawie budżetowej na rok 2007 z dnia 1 lutego 2007 r. (Dz. U. Nr 15, poz. 90) w części 83 – rezerwy celowe w dziale 758 w rozdziale 75818 w poz. 14 *na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań IW (w tym zwiększenie zatrudnienia w powiatowych*

⁸⁰ Ustawa budżetowa na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. (Dz.U. Nr 15, poz. 90), ustawa budżetowa na rok 2008 z dnia 23 stycznia 2008 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 117), ustawa budżetowa na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 10, poz. 58, ze zm.).

⁸¹ Rezerwa celowa na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej (dział 758, rozdział 75818, poz. 14 w 2007 r., poz. 16 w 2008 r., poz. 14 w 2009 r.).

⁸² kwoty według planu po zmianach.

⁸³ Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

- inspektoratach weterynarii – 5.500 tys. zł*) została określona kwota 229.500,0 tys. zł (plan po zmianach). Z kwoty tej Minister Finansów na wnioski Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi uzgodnione z wojewodami uruchomił środki finansowe na kwotę 220.595,5 tys. zł, przeznaczone głównie na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt. Pozostała niewykorzystana kwota w wysokości 8.904.449 zł stanowiła oszczędność środków budżetowych w 2007 r.;
- w ustawie budżetowej na rok 2008 z dnia 5 lutego 2008 r. (Dz. U. Nr 19, poz. 117) w części 83–*rezerwy celowe* w dziale 758 w rozdziale 75818 w poz. 16 *na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań IW (w tym utworzenie Granicznego Inspektoratu Weterynarii w Gdańsku) oraz zwiększenie zatrudnienia w powiatowych inspektoratach weterynarii – 40.200 tys. zł* została określona kwota 229.200,0 tys. zł (plan po zmianach). Kwota ta została w całości rozdysponowana przez Ministra Finansów na wnioski Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi uzgodnione z wojewodami, w tym z przeznaczeniem na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt;
 - w ustawie budżetowej na rok 2009 z dnia 23 stycznia 2009 r.⁸⁴ w części 83–*rezerwy celowe*, w dziale 758 w rozdziale 75818, w poz. 14 *na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez KE oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań IW, a także 11.500 tys. zł na zwiększenie zatrudnienia w inspektoratach weterynarii* została określona kwota 276.800,0 tys. zł (plan po zmianach). Z kwoty tej Minister Finansów, na wnioski Ministra RiRW uzgodnione z wojewodami, uruchomił na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt ogółem kwotę 246.197,5 tys. zł. Pozostała niewykorzystana kwota w wysokości 30.602,5 tys. zł stanowiła oszczędność środków budżetowych w 2009 r.

⁸⁴ Dz. U. Nr 10, poz. 58 ze zm.

W ocenie Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii, przyznane środki finansowe umożliwiły należyte wykonanie ustawowych zadań Inspekcji Weterynaryjnej, przy czym wieloszczeblowa procedura uruchamiania środków z rezerwy celowej powodowała, iż od złożenia zapotrzebowania do jego realizacji upływało nawet kilka miesięcy. Z tych też względów uproszczenie tej procedury umożliwiłoby bardziej elastyczne zarządzanie środkami na zwalczanie epizootii na szczeblu powiatowych lekarzy weterynarii.

Lubelski Wojewódzki Lekarz Weterynarii na posiedzeniu Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w dniu 14 grudnia 2009 r., stwierdził, że ustalane corocznie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi tryb i terminy uruchamiania rezerw celowych utrudniały bieżące finansowanie przeprowadzanych działań. W szczególności ze względu na zbyt późne uruchomienie I transzy środków rezerwy celowej (dopiero w maju, zamiast w lutym), ograniczenie środków w I transzy do 50% potrzeb całorocznych oraz warunek wykorzystania 90% środków z I transzy w skali całego kraju, aby ubiegać się o otrzymanie środków w ramach II transzy. W wyjaśnieniach złożonych w trakcie kontroli, Wojewoda Lubelski zadeklarował zgłoszenie - na etapie planowania budżetu na rok 2011 – konieczności zmiany przez MRiRW oraz MF procedury uruchamiania tych rezerw celowych.

Nieprawidłowości stwierdzono w dwóch przypadkach. Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie zakwestionował wniosków Wojewodów: Mazowieckiego i Zachodniopomorskiego o przyznanie środków z rezerwy celowej w 2008 r. Wnioski ujęto w skierowanych do Ministerstwa Finansów zbiorczych wnioskach MRiRW z dnia 29 lutego 2008 r. i 25 marca 2008 r.⁸⁵, pomimo że zakładały przeznaczenie kwoty 54 tys. zł na sfinansowanie w rozdziale 01022-Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego⁸⁶ wydatków na zakup akcesoriów komputerowych, których nie przewidziano w § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów wydatków ponoszonych przez inspektoraty weterynarii. Wydatki na zakup akcesoriów komputerowych zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na 2008 r., w części 83 – rezerwy celowe, poz. 16.

⁸⁵ Pisma sporządzone na podstawie pism Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii MRiRW znak: ŻWeo-PM/046-FW-10/08 z 21 lutego 2008 r. i ŻWeo-PM/046-FW-7/08 z 18 marca 2008 r.

⁸⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 107, poz. 726, ze zm.), które utraciło moc z dniem 1 stycznia 2010 r.

3.2.9. Wykonywanie nadzoru przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz organy Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego

Pozytywnie oceniono sprawowanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzoru nad realizacją zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa epizootycznego, wykonywanych przez GLW i laboratoria referencyjne, a także wynikających z programu wieloletniego na lata 2009-2013 „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego”⁸⁷. Sprawy te były przedmiotem posiedzeń kierownictwa resortu, a informacje oraz komunikaty w tym zakresie były zamieszczane na stronie internetowej Ministerstwa, a także przekazywane do publicznej wiadomości w ramach organizowanych konferencji prasowych. Realizację zadań laboratoriów referencyjnych powierzono Instytutowi Zootechniki – Państwowemu Instytutowi Badawczemu (PIB)⁸⁸ w Krakowie, Instytutowi Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu oraz Państwowemu Instytutowi Weterynaryjnemu – PIB w Puławach, który ponadto realizował zadania wynikające z programu wieloletniego dotyczące m.in. oceny występowania chorób zakaźnych zwierząt, kontroli występowania substancji niedozwolonych w żywności pochodzenia zwierzęcego i substancji niepożądanych w paszach. Minister weryfikował również prawidłowość, a także stopień wykonania zadań przez GLW oraz instytuty, poprzez analizowanie pod względem merytorycznym i finansowym okresowych sprawozdań, które następnie podlegały procedurze zatwierdzania przez Ministra.

Uwagi NIK dotyczyły niewyegzekwowania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi od Głównego Lekarza Weterynarii zalecenia sformułowanego w wyniku misji kontrolnej KE⁸⁹ przeprowadzonej w Polsce w dniach 7-16 kwietnia 2008 r. (DG SANCO/2008-7789), dotyczącego przygotowania i przedstawienia Komisji Europejskiej brakujących ośmiu⁹⁰ planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla

⁸⁷ Przyjętego uchwałą nr 244/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r., a następnie zmienionego uchwałą nr 92/2009 Rady Ministrów z dnia 09.06.2009 r.

⁸⁸ Państwowy Instytut Badawczy.

⁸⁹ Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów.

⁹⁰ Bez uwzględnienia planów dla wirusowej posocznicy krwotocznej oraz zakaźnej anemii łososi.

których sporządza się plany gotowości ich zwalczania⁹¹. Odłożenie w czasie realizacji tego zalecenia wynikało – według wyjaśnienia Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii – z braku zagrożenia epidemiologicznego ze strony tych chorób na terenie kraju. Należy jednak zauważyć, że po wejściu w życie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych zwierząt, dla których sporządza się plany gotowości ich zwalczania⁹², rozszerzono dotychczasowy katalog chorób o kolejnych sześć, i obecnie brakuje planów gotowości zwalczania łącznie dla 14 jednostek chorobowych.

W kontroli ustalono, że Główny Lekarz Weterynarii prawidłowo realizował obowiązki określone przepisami art. 55 ust. 1 *uozchz*, dotyczące współpracy z ekspertami Komisji Europejskiej przy przeprowadzaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej kontroli, koniecznych dla zapewnienia jednolitego stosowania przepisów Unii Europejskiej w zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Zapewniono uczestnictwo właściwych służb Inspekcji w toku wykonywanych misji kontrolnych oraz udzielano Komisji Europejskiej terminowych odpowiedzi o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych.

Nadzór wojewódzkich lekarzy weterynarii nad powiatowymi lekarzami weterynarii w zakresie wykonywania przez nich monitorowania stanu zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz zadań określonych w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁹³ głównie sprowadzał się do przeprowadzania w podległych inspektoratach planowych i doraźnych kontroli. Po kontrolach formułowano wnioski pokontrolne i sprawdzano ich realizację. Wszystkie kontrolowane wojewódzkie inspektoraty weterynarii przeprowadzały takie kontrole.

W okresie 2007 – 2009 przedstawiciele Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii przeprowadzili w podległych PIW ogółem 510 kontroli obejmujących m.in. ww. zakres, w tym 27 kompleksowych, 315 problemowych, 26 sprawdzających i 142 doraźnych. Liczba kierowanych wystąpień pokontrolnych, zawierających sformułowane zalecenia, systematycznie malała ze 127 w 2007 r., 95 w 2008 r. do 89 w 2009 r.

Niezależnie od bieżącego nadzoru nad działaniami powiatowych lekarzy weterynarii Lubelski Wojewódzki Lekarz Weterynarii okresowo weryfikował

⁹¹ Dz.U. Nr 108, poz. 1153. Rozporządzenie utraciło moc z dniem 24 grudnia 2008 r.

⁹² Dz.U. Nr 218, poz. 1397.

⁹³ Dz.U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744.

prawidłowość wykonywania przez nich zadań. Przeprowadzał kontrole kompleksowe, rekontrole, kontrole miejsc odpoczynku i gromadzenia zwierząt, a w 2009 r. także kontrole nadzoru PLW nad programami zwalczania chorób zakaźnych zwierząt. Przy ich przygotowaniu brano pod uwagę analizę ryzyka, uwzględniając m.in. populację zwierząt, intensywność hodowli określonego gatunku, położenie powiatu w stosunku do granicy państwowej i istniejące na niej przejścia graniczne oraz warunki naturalne powiatu (zasoby wodne). W zależności od potrzeb przeprowadzano również kontrole doraźne. Analiza zaleceń pokontrolnych (wydanych po 18 kontrolach kompleksowych przeprowadzonych w PIW) wykazała, że ich liczba w kolejnych latach wzrastała z 35 w 2007 r. i 43 w 2008 r., do 59 w 2009 r. – głównie w związku z realizacją nowych krajowych programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt oraz rozszerzenia programów realizowanych.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Najwyższa Izba Kontroli nie przeprowadzała wcześniej kontroli w zakresie bezpieczeństwa epizootycznego.

Wyniki dotychczasowych kontroli NIK, których tematyka częściowo obejmowała zagadnienia związane z niniejszą kontrolą, były następujące:

- po kontroli (P/06/106) *„Sprawowanie nadzoru nad wielkoprzemysłowymi fermami trzody chlewnej”* w okresie od 1 stycznia 2004 r. do 30 czerwca 2006, NIK jako nieskuteczne oceniła kontrole wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, Inspekcję Ochrony Środowiska i Państwową Inspekcję Sanitarną. Negatywnie oceniła także nadzór organów administracji rządowej nad funkcjonowaniem wielkoprzemysłowych ferm trzody chlewnej,
- w wyniku kontroli doraźnej (D/08/503) *„Funkcjonowanie służb kontrolnych na towarowych przejściach drogowych na polsko-rosyjskim i polsko-białoruskim odcinku granicy państwowej”*⁹⁴, przeprowadzonej w okresie od 15 września do 15 listopada 2008 r. ustalono m.in., że graniczne służby kontrolne prawidłowo realizowały swoje zadania w oparciu o przepisy prawa UE, kodeksu granicznego Schengen i prawa krajowego, a na drogowych przejściach granicznych w Bezledach i Kuźnicy Białostockiej – służba weterynaryjna realizowała zadania przy zatrudnieniu na poziomie 70-80% przyznaných etatów,
- po kontroli (P/09/110) *„Realizacja programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń”* w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2009 r., NIK wnioskuje do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o podjęcie działań zapewniających wiarygodne dane o trzodzie chlewnej w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, a w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Głównego Lekarza Weterynarii, wnioskuje m.in. o: przeprowadzenie analizy oraz dokonanie stosownych korekt i uzupełnień w błędnych raportach i sprawozdaniach

⁹⁴ Kontrola równoległa zrealizowana z Federacją Rosyjską, Białorusią, Litwą i Polską. Inicjatorem kontroli była Izba Obrachunkowa Federacji Rosyjskiej, a celem – ocena sprawności funkcjonowania granicznych służb kontrolnych i ustalenie przyczyn utrudniających sprawne transgraniczne przemieszczanie towarów i środków transportu.

o realizacji *programu*, przekazanych dotychczas do KE; podjęcie skutecznych działań do zapewnienia rzetelności i terminowości sprawozdań przedkładanych przez wojewódzkich lekarzy weterynarii, oraz wprowadzenie do planu pracy GLW audytów i kontroli realizacji programu.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Kontrola została przeprowadzona we wszystkich 36 przewidzianych do kontroli jednostkach (100%). Wszystkie protokoły kontroli jednostek skontrolowanych przez NIK zostały podpisane bez zastrzeżeń.

W wystąpieniach pokontrolnych, wysłanych do wszystkich kontrolowanych jednostek, wydane zostały następujące oceny łączne w zakresie realizacji kontrolowanych zadań:

- 1) pozytywna – 11 (30%),
- 2) pozytywna z uchybieniami – 15 (42%),
- 3) pozytywna z nieprawidłowościami – 10 (28%),
- 4) negatywnej nie wydano.

Po kontroli Najwyższa Izba Kontroli sformułowała w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do 36 kierowników kontrolowanych jednostek ogółem 67 wniosków pokontrolnych:

do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o:

- dostosowanie wysokości minimalnych stawek opłat za weterynaryjne kontrole graniczne do przepisów prawa wspólnotowego,
- zwiększenie nadzoru nad wykonaniem rekomendacji Komisji Europejskiej w zakresie opracowania planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt,

do Głównego Lekarza Weterynarii o:

- sporządzenie planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt,
- wdrożenie audytu wewnętrznego przewidzianego przepisami rozporządzenia (WE) nr 882/2004,

do dziewięciu wojewódzkich lekarzy weterynarii o:

- aktualizowanie planów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt,
- niezwłoczne powiadamianie Głównego Lekarza Weterynarii o stwierdzonych

chorobach zwierząt oraz o wygaszaniu ognisk chorób podlegających notyfikacji w Unii Europejskiej,

- terminowe sporządzanie obowiązujących sprawozdań i raportów do GIW.
- wykorzystywanie środków rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt na wydatki określone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w obowiązujących przepisach.
- archiwizowanie danych chroniących wszystkie elementy systemu przekazywania danych, o którym mowa w art. 1 ust 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. *o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*.

Wnioski do trzech **powiatowych lekarzy weterynarii** dotyczyły zagadnień:

- rzetelności sporządzania miesięcznych informacji o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz liczby stwierdzonych przypadków chorób oraz aktualnych danych o liczbie stad bydła i zwierząt w stadach.
- przestrzegania zasad postępowania i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w sposób przewidziany przepisami,
- przeprowadzania corocznych kontroli przesyłek żywych zwierząt.

Wnioski pokontrolne skierowane do siedmiu **wojewodów** dotyczyły:

- przygotowywania zaleceń dla powiatowych planów zarządzania kryzysowego w oparciu o analizę zagrożeń w poszczególnych powiatach,
- wdrożenia procedury alternatywnych działań mających na celu przeprowadzenie dezynfekcji pojazdów na drogach publicznych,
- uwzględniania we wnioskach o uruchomienie środków pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa, przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, tylko wydatków przewidzianych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w katalogu wydatków ponoszonych na ten cel przez inspektoraty weterynarii.

Wnioski pokontrolne skierowane do siedmiu **naczelników urzędów celnych** dotyczyły:

- kierowania do kontroli weterynaryjnej wszystkich przesyłek podlegających granicznej kontroli weterynaryjnej,
- nadawania przeznaczenia celnego przesyłkom nadzorowanym przez granicznego lekarza weterynarii zgodnie z warunkami ustalonymi w weterynaryjnym świadectwie przekroczenia granicy,

- przekazywanie do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Gdyni i Pucku rocznych danych liczbowych dotyczących wyników egzekwowania przepisów o wprowadzaniu osobistych przesyłek produktów pochodzenia zwierzęcego

Wnioski skierowane **do dziewięciu granicznych lekarzy weterynarii** dotyczyły:

- niezwłocznego przekazywanie do laboratoriów zewnętrznych pobranych do badania próbek krwi od zwierząt i próbek pobranych od produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi,
- rzetelnego sporządzanie protokołów pobrania prób do badań organoleptycznych i laboratoryjnych.
- zwiększenia liczby kontroli w zakresie prawidłowości kierowania przez funkcjonariuszy celnych przesyłek do przeprowadzenia weterynaryjnej kontroli granicznej.
- wyeliminowania przypadków podejmowania decyzji o odesłaniu przesyłek, bez pełnej informacji o jej przydatności do spożycia,
- egzekwowania od Urzędu Celnego informacji na piśmie, o wdrożeniu procedury celnej wobec przesyłek zalegających plac, a nie zgłoszonych do odprawy weterynaryjnej.

Kierownicy skontrolowanych jednostek poinformowali NIK o zrealizowaniu wszystkich wniosków pokontrolnych, w tym:

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował między innymi o:

- skierowaniu w dniu 2 listopada 2010 r. do publikacji w dzienniku ustaw rozporządzenia podpisanego przez Ministra Finansów, w którym zmieniono stawki opłat za weterynaryjną kontrolę graniczną stosownie do zalecenia (DG SANCO) Biura ds. Żywności i Weterynarii (Food and Veterinary Office), oraz o tym, że zobowiązał Głównego Lekarza Weterynarii do niezwłocznego nadesłania, w wersji uzgodnionej z Komisją Europejską, pozostałych programów gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.

Główny Lekarz Weterynarii poinformował między innymi o:

- uzyskaniu zatwierdzenia przez Komisję Europejską planów gotowości dla czterech chorób zakaźnych zwierząt i podjęciu prac nad opracowaniem pozostałych planów oraz o wdrożeniu w dniu 26 listopada 2010 r. audytu wewnętrznego w podległych jednostkach inspekcji weterynaryjnej.

Wojewódzcy, powiatowi i graniczni lekarze weterynarii poinformowali, że:

- plany gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt zostały poddane przeglądowi i aktualizacji;
- przyjęto do realizacji wniosków o obowiązku powiadamiania Głównego Lekarza Weterynarii o wygaszeniu ognisk chorób podlegających notyfikacji w UE;
- zostanie zwiększony nadzór wojewódzkich inspektoratów weterynarii nad powiatowymi inspektoratami weterynarii w zakresie terminowego przekazywania obowiązujących sprawozdań;
- próbki do badań laboratoryjnych będą przekazywane bez zbędnej zwłoki w terminie do 7 dni.

Wojewodowie poinformowali o tym, że:

- Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego zakupił 54 profesjonalne maty dezynfekcyjne;
- Wojewoda Lubelski poinformował, że wydawane starostom zalecenia do powiatowych planów zarządzania kryzysowego będą zawierały zapisy odnoszące się do zagrożeń występujących w poszczególnych powiatach;
- Wojewoda Lubelski przedłożył pisemny wniosek Ministrowi Finansów dotyczący zmian w sposobie planowania i zabezpieczenia środków na zwalczanie chorób zakaźnych począwszy od 2011 roku;
- Wojewoda Warmińsko-Mazurski poinformował o podjęciu działań w porozumieniu z Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii, w celu wystąpienia do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o maksymalne uproszczenie procedur stosowanych przy pozyskiwaniu środków z rezerw budżetowych.

Naczelnicy urzędów celnych poinformowali o tym, że:

- wskazane w wystąpieniu pokontrolnym obszary, w których wystąpiły nieprawidłowości zostaną ujęte w rejestrach ryzyk operacyjnych funkcjonujących w podległych oddziałach celnych;
- w Oddziale celnym w Bezledach regularnie odbywać się będą (poza kontrolami krzyżowymi) spotkania kierownictwa Oddziału Celnego i Granicznego Inspektoratu Weterynarii w Bezledach;
- po sezonie urlopowym przeprowadzono szkolenia obejmujące zasady dokonywania kontroli weterynaryjnej na przejściu granicznym.

5. Załączniki

Załącznik 1

Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadzały kontrole, a także ocen ogólnych skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych

	Nazwa kontrolowanej jednostki	Kierownik jednostki kontrolowanej	Ocena ogólna skontrolowanej działalności *) w wystąpieniu pokontrolnym NIK	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
1.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Marek Sawicki – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	pozytywna pomimo nieprawidłowości	Delegatura w Lublinie
2.	Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej	Wiesław Leśniakiewicz – Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej	pozytywna	
3.	Główny Inspektorat Weterynarii	Janusz Związek – Główny Lekarz Weterynarii	pozytywna pomimo uchybień	
4.	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie	Genowefa Tokarska – Wojewoda Lubelski	pozytywna pomimo uchybień	
5.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Lublinie	Jerzy Zarzeczny – Lubelski Wojewódzki Lekarz Weterynarii (od 1 września 2009 r.). Do 31 sierpnia 2009 r. Lubelskim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii był Jan Sławomirski.	pozytywna pomimo uchybień	
6.	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Łukowie	Leszek Mioduski – Powiatowy Lekarz Weterynarii	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
7.	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Puławach	Jadwiga Pawełczak – Powiatowy Lekarz Weterynarii	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
8.	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Opolu Lubelskim	Maciej Błachiewicz – Powiatowy Lekarz Weterynarii	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
9.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Dorohusku	Aleksander Wójtowicz – Graniczny Lekarz Weterynarii w Dorohusku	pozytywna pomimo uchybień	
10.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Koroszczynie	Jarosław Nestorowicz – Graniczny Lekarz Weterynarii w Koroszczynie	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
11.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Hrebennem	Mirosław Szewczak – Graniczny Lekarz Weterynarii w Hrebennem	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
12.	Oddział Celny w Białej Podlaskiej – przejście graniczne w Kukurykach	Jarosław Zozula – p.o. Naczelnika Urzędu Celnego w Białej Podlaskiej	pozytywna pomimo nieprawidłowości	

	Nazwa kontrolowanej jednostki	Kierownik jednostki kontrolowanej	Ocena ogólna skontrolowanej działalności *) w wystąpieniu pokontrolnym NIK	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
13.	Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku	Maciej Żywno – Wojewoda Podlaski	pozytywna	Delegatura w Białymstoku
14.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Białymstoku	Krzysztof Pilawa – Podlaski Wojewódzki Lekarz Weterynarii	pozytywna pomimo uchybień	
15.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Kuźnicy Białostockiej	Dariusz Mielesko – Graniczny Lekarz Weterynarii w Kuźnicy Białostockiej	pozytywna	
16.	Urząd celny w Białymstoku – przejście graniczne w Kuźnicy Białostockiej	Dariusz Muszyński – Naczelnik Urzędu Celnego w Białymstoku	pozytywna pomimo uchybień	
17.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku	Roman Zaborowski – Wojewoda Pomorski	pozytywnie	Delegatura w Gdańsku
18.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Gdańsku	Włodzimierz Przewoski – Pomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii	pozytywna	
19.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Gdyni	Hanna Łubińska – Graniczny Lekarz Weterynarii w Gdyni	pozytywna pomimo nieprawidłowości	
20.	Urząd Celny w Gdyni	Jacek Narolski – Naczelnik Urzędu Celnego w Gdyni	pozytywna pomimo uchybień	
21.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie	Marian Podziemski – Wojewoda Warmińsko-Mazurski	pozytywna	Delegatura w Olsztynie
22.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Olsztynie	Ludwik Bartoszewicz – Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Olsztynie	pozytywna	
23.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Bezledach	Lech Blim – Graniczny Lekarz Weterynarii w Bezledach	pozytywna pomimo uchybień	
24.	Urząd Celny w Olsztynie – przejście graniczne w Bezledach	Tomasz Machaszewski – Naczelnik Urzędu Celnego w Olsztynie	pozytywna	
25.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Mirosław Karapyta – Wojewoda Podkarpacki	pozytywna	Delegatura w Rzeszowie
26.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Rzeszowie	Mirosław Welz – Podkarpacki Wojewódzki Lekarz Weterynarii	pozytywna	
27.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Korczowej	Wiesław Tomaszewski - Graniczny Lekarz Weterynarii w Korczowej	pozytywna pomimo uchybień	
28.	Urząd Celny w Przemyśle – przejście graniczne w Korczowej	Bartosz Gruszecki – Naczelnik Urzędu celnego w Przemyśle	pozytywna	
29.	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie	Marcin Zydorowicz – Wojewoda Zachodniopomorski	pozytywna pomimo uchybień	Delegatura w Szczecinie
30.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Szczecinie	Tomasz Grupiński – Zachodniopomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Szczecinie	pozytywna pomimo uchybień	

	Nazwa kontrolowanej jednostki	Kierownik jednostki kontrolowanej	Ocena ogólna skontrolowanej działalności *) w wystąpieniu pokontrolnym NIK	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
31.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Szczecinie	Leszek Szostak – Graniczny Lekarz Weterynarii w Szczecinie	pozytywna	Delegatura w Szczecinie
32.	Urząd Celny w Szczecinie	Wojciech Styłski – Naczelnik Urzędu Celnego w Szczecinie	pozytywna pomimo uchybień	
33.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie	Jacek Kozłowski – Wojewoda Mazowiecki	pozytywna pomimo uchybień	Delegatura w Warszawie
34.	Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Warszawie z siedzibą w Siedlcach	Paweł Jakubczak - Mazowiecki Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Warszawie	pozytywna pomimo uchybień	
35.	Graniczny Inspektorat Weterynarii w Warszawie	Maria Zaremba – Graniczny Lekarz Weterynarii w Warszawie	pozytywna pomimo uchybień	
36.	Urząd Celny III „Port Lotniczy” w Warszawie	Marian Zaron – Naczelnik Urzędu Celnego III „Port Lotniczy” w Warszawie	pozytywna pomimo uchybień	

*) W kontroli P/10/147 przyjęto stosowanie przy ocenianiu 4-stopniowej skali z następującą gradacją ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Załącznik 2

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli:

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Przewodniczący Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu RP
6. Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi
7. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
8. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
9. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10. Minister Finansów
11. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej
12. Główny Lekarz Weterynarii
13. Kontrolowane Urzędy Celne
14. Wojewodowie